

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Maria Jokinen

VAKUUDETTOMIEN KULUTUSLUOT-
TOJEN KORKOJEN JA KULU-
JEN SÄÄNTELYN MUUTOKSET
JA TAVOITTEET

Liiketalous
2019

TIIVISTELMÄ

Tekijä	Maria Jokinen
Opinnäytetyön nimi	Vakuudettomien kulutusluottojen korkojen ja kulujen sääntelyn muutokset ja tavoitteet
Vuosi	2019
Kieli	suomi
Sivumäärä	61
Ohjaaja	Margit Mannila

Tässä tutkimuksessa tutkitaan vakuudettomien kulutusluottojen korkojen ja kulujen sääntelyn muutoksia ja tavoitteita. 1.9.2019 on astunut voimaan uusi lakipaketti, jonka tarkoituksena on pikaluottolainsäädännön kehitys. Tutkimuksen tavoitteena on tutkia, mitä vakuudettomat kulutusluotot ovat, millaisia muutoksia voimassa olleeseen lakiin on tullut vakuudettomien kulutusluottojen näkökulmasta sekä mikä on näiden lakimuutoksien tavoite.

Pikaluottolainsäädäntöä on pyritty vuosien varrella muuttamaan kuluttajaa paremmin palvelevaksi kokonaisuudeksi ja tämä päämäärä on edelleen nähtävissä tästä lakimuutoksesta. Tutkimus on toteutettu lainopillisena eli oikeusdogmaattisena tutkimuksena hyödyntäen myös oikeusteoriaa. Käytän tutkimuksessani erilaisia oikeuslähteitä, kuten pääasiallisesti voimassa olevaa lainsäädäntöä, hallituksen esityksiä, valiokunnan mietintöjä, oikeuskirjallisuutta sekä auktoriteettisia lähteitä.

Kuluttajansuojalaki (38/1978) koki selkeästi suurimmat muutokset lakimuutosten myötä. Tämän 1.9.2019 voimaan astuneen pikaluottolainsäädäntö muutoksen selkeinä ydintavoitteina ovat olleet oikeustilan selkeyttäminen, kuluttajien oikeuksien tehokkaampi toteutuminen ja velkaantumisen ratkaiseminen. Siitä ollaan kuitenkin yhtä mieltä, että tämä lakimuutos on vasta askel oikeaan suunta tavoitteisiin pääsemiseksi ja muitakin toimenpiteitä tarvitaan.

ABSTRACT

Author	Maria Jokinen
Title	Changes and Objectives in Regulating Interest Rates and Charges on Unsecured Consumer Loans
Year	2019
Language	Finnish
Pages	61
Name of Supervisor	Margit Mannila

In this thesis I studied the changes and objectives in regulating interest rates and charges on unsecured consumer loans. New laws came into force on 1.9.2019 in Finland and the objective of that is to develop the laws involving quick loans. The aim of this thesis was to study what unsecured consumer loans are, what kind of changes have taken place in the existing law concerning these unsecured consumer loans and what the objectives behind these changes are.

The laws involving these quick loans have been changed from time to time to other better protection for the consumers This thesis was carried out as juridical study with some justice theory. Different sources of law were used in this thesis. Mainly the law, Government proposals, Committee reports, legal literature and authoritative sources were used.

The largest changes took place to the Law of Consumer Protection (38/1978). The main objectives of these law changes are clarification of the legal situation, more effective enforcement of consumer rights and solving the debt problem. However, it is agreed that these law changes are a step to the right direction to get to the goals, but also other measures are needed to get there.

Keywords   consumer loan, cost of credit, unreasonable interest rates

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	7
1.1	Tutkimuksen taustaa	7
1.2	Tutkimuskysymykset, metodit ja rajaus	8
1.3	Tutkimuksen rakenne.....	10
2	KULUTTAJALUOTOT.....	12
2.1	Kuluttajaluoton ja kulutusluoton määritelmät.....	12
2.2	Erilaisia kuluttajaluottoja	13
2.2.1	Vakuudellinen ja vakuudeton kulutusluotto	13
2.2.2	Jatkuva luotto ja kertaluotto.....	14
2.2.3	Vertaislaina	14
2.3	Luotto kustannukset.....	15
2.3.1	Luoton korko.....	16
2.3.2	Muut kulut.....	17
2.4	Kulutusluoton myöntäminen	17
2.5	Kulutusluotot luottomarkkinoilla	18
2.6	Yhteenveto	19
3	VAKUUEDETTOMIEN KULUTUSLUOTTOJEN, NIIDEN KORKOJEN JA KULUJEN SÄÄNTELY	20
3.1	Luottosuhteiden sääntely yleensä	20
3.2	Korkolaki.....	22
3.3	Kuluttajansuojalaki	23
3.4	Kohtuuttomat korot.....	24
3.5	Kuluttajansuojalain noudattamisen valvonta	25
3.5.1	Kuluttaja- ja kilpailuvirasto	25
3.5.2	Aluehallintovirasto	26
3.5.3	Finanssivalvonta.....	26
3.6	Sääntelyn yhteenveto	26
4	PIKALUOTTOSÄÄNTELYN KEHITTÄMINEN -HANKE	28

4.1	Hankkeen taustaa	28
4.1.1	Kuluttaja-asiamiehen aloite oikeusministeriölle	28
4.1.2	Pikaluottosääntelyn kehittäminen -hanke oikeusministeriössä	28
4.1.3	Käsittely eduskunnassa	29
4.2	Sääntelyn voimaantulo	31
5	VAKUUDETTOMIEN KULUTUSLUOTTOJEN KORKOIHIN JA KULUIHIN TULLEET LAINSÄÄDÄNNÖLLISET MUUTOKSET	32
5.1	Laki korkolain 2§ muuttamisesta (597/2019)	32
5.2	Laki kuluttajansuojalain muuttamisesta (596/2019)	34
5.2.1	Kuluttajansuojalain (38/1978) 4 luvun muutokset	34
5.2.2	Kuluttajansuojalain (38/1978) 7 luvun 6 §:n muutokset	36
5.2.3	Kuluttajansuojalain 7 luvun 17a §:n muutokset	37
5.2.4	Kuluttajansuojalain 7 luku 17b §	42
5.3	Yhteenveto	43
6	LAKIUUDITUKSEN TAVOITTEET	44
6.1	Mitä lakimuutoksella tavoitellaan?	44
6.2	Kritiikki liittyen lakimuutoksen toteuttamiseen ja tavoitteisiin	46
6.3	Tavoitteiden yhteenveto	48
7	TUTKIMUSTULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET	49
7.1	Tutkimustulosten yhteenveto ja johtopäätökset	49
7.2	Tutkimuksen luotettavuus	52
7.3	Tutkimuksen toteuttamisen analysointi	53
7.4	Jatkotutkimusideat	54
	LÄHTEET	55

KUVA- JA TALUKKOLUETTELOT

Kuva 1 Vertaislainauksen osuus joukkorahoitusmuodoista Suomessa. (Terhema 2018.).....	15
Kuva 2 Kotitalouksien kulutusluottokanta. (Aaltonen & Koskinen 2019.).....	19
Taulukko 1. Kuluttajansuojalain (38/1978) 7 luvun 17a§:n muutokset.....	50

1 JOHDANTO

Ensimmäisessä luvussa käyn aluksi läpi, mitä tutkin sekä tutkimukseni taustaa. Kerron myös tämän tutkimuksen uutuusarvosta sekä miten aihetta on aikaisemmin tutkittu. Tämän jälkeen kerron tutkimuskysymyksistäni, metodeista, joita olen käyttänyt tämän tutkimuksen toteuttamiseen ja miten olen tutkimustani rajannut. Lopuksi selitän vielä koko tutkimukseni rakenteen sekä tekemäni tutkimuksen luotettavuuden.

1.1 Tutkimuksen taustaa

1.9.2019 astui pääosin voimaan lakipaketti, jonka tarkoituksena on pikaluottosääntelyn kehittäminen. Eduskunta on hyväksynyt tämän lakipaketin 7.3.2019, jonka presidentti sitten vahvisti 26.4.2019. Muutoksia tulee kuluttajansuojalakiin (38/1978), korkolakiin (633/1982), saatavien perinnästä annettuun lakiin (513/199) ja oikeudenkäymiskaareen (4/1734). Pikaluottoja on säädelty edellisen kerran 2013 kuluttajansuojalakiin tehdyllä muutoksella, jolloin esimerkiksi haluttiin luoda konkreettinen korkokatto kuluttajaluotoille. (Autio 2018; HE 230/2018.)

Tutkimuksella on uutuusarvoa siltä osin, että tämä lakimuutos on astunut voimaan vasta 1.9.2019 eli on todella ajankohtainen. Velkaantumisongelmat ja niiden ratkaisukeinot ovat muutenkin olleet nyt todella paljon esillä. Esimerkiksi Ylen Perjantai-ohjelmassa oli toukokuussa 2019 #puhuvelasta-kampanja, jossa kannustettiin ihmisiä irrottamaan velkahäpeästä, puhumaan asiasta ja neuvottiin, miten hakea tällaisessa tilanteessa apua (Laine 2019). Oikeusministeri Antti Häkkänen tekevässä selvityksessä (2018) ehdotetaan positiivisen luottotietorekisterin perustamista myös meille Suomeen. Tällä pyrittäisiin myöskin estämään velkaantumista esimerkiksi sillä, että tämän avulla luotonantajalla olisi kattavammat tiedot luotonhakijan maksukyvyistä ja luotonantajat pystyisivät näin harjoittamaan vastuullisempaa luottotoimintaa (Oikeusministeriö 2018).

Pääministeri Rinteen hallituksenohjelmassa (2019) on myös huomioitu kotitalouksien ylivelkaantumisen ehkäiseminen, jossa mainitaan, että tarpeellisten toimenpiteiden velkaantumiskehityksen hillitsemiseksi sekä rahoitusvakauden

turvaamiseksi päätetään työryhmävalmistelun pohjalta. Tässä työryhmän ehdotuksessa on velkakatto, joka koskisi yhteenlaskettuja asunto-, kulutus- ja taloyhtiölainoja (Parviala 2019). Valtiovarainministeriön työryhmä on ehdottanut, että velkaa saisi tulojensa mukaan. Työryhmän mukaan velkaantumista voitaisiin hillitä enimmäisvelkasuhteella eli kun kotitalous hakee uutta luottoa, saisi kotitalouden kaikkien luottojen määrä olla enintään 4,5 kertaa kotitalouden vuotuisten bruttotulojen verran. Tämä laskemisessa otettaisiin huomioon uusi laina, aiemmat lainat ja osuus taloyhtiölainoista. Toinen ehdotus on enimmäistakaisinmaksuaika, joka tarkoittaisi sitä, että asuntoluoton takaisinmaksuaika saisi olla enintään 25 vuotta. Ei kuitenkaan pois suljeta sitä, että laina-aikana voisi hakea esimerkiksi lyhennysvapaita tai muuta maksujärjestelyä. Kolmas ehdotus on taloyhtiölainojen rajoitteet uudisrakentamisessa eli taloyhtiö saisi lainaa enintään 60 prosenttia myytävien asuntojen velattomasta hinnasta. Takaisinmaksuaika voisi olla enintään 25 vuotta, eikä tässä siten saisi olla lyhennysvapaita viiteen vuoteen asunnon valmistumisesta. (Valtiovarainministeriö 2019.)

Kuluttajaluottoja, velkaantumista, korkoja ja lakimuutoksia sekä sen tavoitteita tutkitaan paljon ja kuten ylempänä totesinkin, ne ovat ajankohtaisia aiheita. Kuluttajaluottoja tutkitaan paljon yksilön näkökulmasta, miten nämä asiat vaikuttavat yksittäisiin henkilöihin ja kotitalouksiin. Paljon asiaa tutkitaan myös yhteiskunnan näkökulmasta, koska yksittäisten kotitalouksien velkaantuminen vaikuttaa pitkälti koko yhteiskuntaamme. Näistä esimerkkinä muun muassa Kilpailu- ja kuluttajaviraston julkaisema selvitys Pikavippi-ongelmien laadusta ja laajuudesta (2019). Velkaantuminen on johtanut monet henkilökohtaiseen ongelmakierteeseen, mutta sen lisäksi velkataakasta voi kehittyä koko suomalaista taloutta uhkaava pommi (Parviala 2019). Velkaantumisasasteesta pidetään tilastoa ja tätä seurataan (Suomen pankki) sekä sitä, kuinka paljon Suomessa on maksuhäiriöisiä ja maksuhäiriömerkintöjä (Suomen asiakastieto Oy).

1.2 Tutkimuskysymykset, metodit ja rajaus

Työssäni tutkin tätä 1.9.2019 voimaan astuvaa lakimuutosta, joka vaikuttaa muun muassa vakuudettomiin kulutusluottoihin ja niihin liittyviin korkoihin sekä

kuluihin. Tutkin näitä lakimuutoksia ja niiden tavoitteita vakuudettomien kulutusluottojen näkökulmasta. Tutkimuksessani otan selvää siitä, mitä vakuudettomat kulutusluotot ovat, mitä muutoksia vakuudettomien kulutusluottojen näkökulmasta tulee 1.9.2019 tapahtuvan lakimuutoksen johdosta sekä mitä tavoitteita näillä lakimuutoksilla on.

Toteutan tutkimuksen oikeusdogmaattisena eli lainopillisena tutkimuksena. Analysoin sekä tutkin voimaan tullutta lakia, hallituksen esitystä, valiokunnan mietintöjä ja muita asiakirjoja lakimuutoksen takana. Tällä tavalla pystyn parhaiten saamaan vastaukset kysymyksiini siitä, mitä muutoksia uuden lain myötä tulee ja mitä näillä muutoksilla tavoitellaan. Hyödynnän työssäni lainopillisia metodeja tulkittessani ja punnitessani lainsäädäntöä, lain valmisteluasiakirjoja ja linjauksia. Tulkiten paljon lainsanamuodon mukaan normeja ja hyödynnän myöskin historiallista tulkintaa eli mitä lainsäätäjät on lakia säätäessään tarkoittanut ja lailla tavoitellut sekä arvopeusteista tulkintaa eli miten nämä voimaan tulevat lait edistävät voimassaolevaan oikeuteen sisältyviä arvoja ja arvostuksia. Tulkinnan ja punninnan metodina käytän siis analyyttistä oikeustieteen menetelmää eli analysoin oikeudellista kieltä sekä selvennän arkikielelle sen käyttöyhteyksiä analysoimalla. Pyrin siis sijoittamaan oikeudellisesti abstraktit ilmaisut ja termit siihen toimivaan yhteyteen, johon ne kuuluvat. Minun työssäni tämä konkretisoituu siinä, kun käyn läpi lakimuutoksia ja pyrin analysoimaan sitä, miten ne käytännössä vakuudettomien kulutusluottojen kohdalla näkyvät. (Hirvonen 2011.)

Käytän työssäni edellä mainittujen metodien perusteina Hannu Tolosen oikeuslähteopin (2003) mukaisesti vahvasti velvoittavia oikeuslähteitä eli lakia, heikosti velvoittavia oikeuslähteitä eli hallituksen esityksiä, valiokuntien mietintöjä ja lausuntoja ja käytän työssäni myös sallittuja oikeuslähteitä eli oikeustieteellisiä kirjoituksia. Käytän myöskin työni tukena auktoriteettisia lähteitä eli virallislähteitä, jotka saavat tukea niiden taustalla olevasta instituutiosta. Minun tutkimuksessani virallislähteestä esimerkkinä olisivat Kilpailu- ja kuluttajaviraston kuluttaja-asiamiehen linjaukset. (Hirvonen 2011; Tolonen 2003.)

Pelkästään lainopillisten metodien käyttäminen oikeusdogmaattisessa tutkimuksessa on vaikeaa, koska kaikkien metodien taustalla on kuitenkin oikeusteoriaa ja asioita joudutaan tutkimaan myös muista näkökulmista, kuten esimerkiksi yhteiskunnallisesta, sosiaalisesta tai psykologisesta näkökulmasta. Oikeustieteellinen tutkimus kulkee usein käsikädessä muiden tieteenalojen kanssa, joten tästä syystä työni ei ole puhtaasti lainopillinen. Minun työssäni tämä tulee esille esimerkiksi siinä, kun mietin lakimuutoksen tavoitetta ja tarkoitusta esimerkiksi yhteiskunnallisena ilmiönä. Joudun pohtimaan tätä muistakin näkökulmista kuin puhtaasti oikeustieteellisistä näkökulmista, sillä oikeustieteellisellä tutkimuksella on useimmiten yhteiskunnallisia vaikutuksia. On oleellista ymmärtää, miksi kuluttajaluotot ovat todella säännelty ala sekä miten ne liittyvät suurempaan kokonaisuuteen, sillä sen avulla ymmärtää paremmin lakimuutoksen tarkoitusta ja tavoitteita. (Hirvonen 2011.)

Olen rajannut työni siis niin, että tutkin työssäni lakimuutosta vakuudettomien kulutusluottojen korkojen sekä kulujen näkökulmista eli miten nämä tulevat lakimuutoksen myötä muuttumaan. Haluan myös tutkia tämän lakimuutoksen tavoitteita eli mitä lakimuutoksella halutaan tavoitella. Käyn työssäni kuitenkin läpi myös yleisesti kuluttajaluottoja, sillä se auttaa ymmärtämään, mitä ovat kulutusluotot ja nimenomaan vakuudettomat kulutusluotot sekä mistä syystä juuri näitä halutaan säännellä eri tavalla.

1.3 Tutkimuksen rakenne

Ensimmäisessä luvussa käyn läpi tutkimukseni taustaa, tutkimusongelmaani, rajausta ja käyttämiäni metodeja sekä tutkimuksen rakennetta ja luotettavuutta. Johdannossa määrittelen selkeyden vuoksi heti, mitä työssäni merkitsevät kulutusluotot ja kuluttajaluotot. Tutkimukseni toisessa luvussa käsittelen, mitä ovat kulutusluotot eli laajemmin tarkasteltuna kuluttajaluotot ja millaisia ne ovat. Tässä luvussa kerron myös luoton korosta, kuluista ja muista kustannuksista. On oleellista ymmärtää kokonaisuuden kannalta, millaisia kuluttajaluotot ovat sekä ymmärtää niiden kustannuksia, sillä tutkin vakuudettomien kulutusluottojen korkojen ja kulujen lainsäädännöllisiä muutoksia. Kerron myös yleisesti erilaisista kuluttajaluotoista,

mikä on olennaista, koska tällöin ymmärtää paremmin mihin vakuudettomat kulutusluotot sijoittuvat kuluttajaluotoissa ja millaisia erilaisia kuluttajaluottoja on sekä miten ja miksi ne käyttäytyvät eri tavalla.

Tutkimukseni kolmannessa luvussa käsittelen sitä, miten vakuudettomia kulutusluottoja, niiden korkoja ja kuluja säännellään. Aluksi käsittelen yleisesti luottosuhteiden sääntelyä ja tämän jälkeen perehdyn syvemmin käsittelemään korkolakia (633/1982) ja kuluttajansuojalakia (38/1978). Käsittelen myös sitä, miten kohtuuttomista koroista säännellään rikoslaissa (39/1889), sillä tämä on oleellista selittää, koska myöhemmin tutkimuksessani puhun myös kohtuuttomista koroista ja kiskonasta. Lopuksi käsittelen sitä, miten kuluttajansuojalain (noudattamista valvotaan Kuluttaja- ja kilpailuviraston, aluehallintoviraston ja finanssivalvonnan toimesta. Tällä teoriapohjalla pystyn syventyvästi tutkimaan seuraavissa luvuissa näitä lainsäädännöllisiä muutoksia ja niiden tavoitteita vakuudettomien kulutusluottojen näkökulmasta.

Neljännessä luvussa käsittelen sitä, miten pikaluottosääntelyn kehittämisen -hanke lähti käyntiin ja miten tämä prosessi eteni. Aluksi tutkin hankeen taustaa, jonka jälkeen tutkin prosessia, jonka tämä hanke on käynyt läpi ennen 1.9.2019 voimaan tullutta lakia. Lopuksi käsittelen vielä sitä, miten tämä sääntely astuu voimaan. Viidennessä luvussa tutkin sitten lainsäädännöllisiä muutoksia, mitä on tullut 1.9.2019 astuneen lakimuutoksen johdosta, mitkä vaikuttavat vakuudettomien kulutusluottojen korkoihin ja kuluihin. Ensin tutkin korkolain (633/1982) 2§:n muutokset, jonka jälkeen perehdyn syvemmin kuluttajansuojalain (38/1978) muutoksiin, sillä merkittävimmät muutokset tulivat juurikin tähän lakiin. Kuudennessa luvussa tutkin sitä, millaisia tavoitteita tällä lakimuutoksella on tavoiteltu. Tutkin myös sitä, millaista kritiikkiä lakimuutos on saanut ja onko tämä oikea tapa päästä tahdottuun tavoitteeseen sekä sitä, millaisia muita keinoja ollaan ehdotettu tavoitteeseen pääsemiseksi. Seitsemännessä luvussa käyn läpi tutkimustuloksiani, johtopäätöksiä ja tutkimukseni luotettavuutta. Tässä luvussa myös analysoin tutkimukseni toteuttamista ja esitän jatkotutkimusideoitani.

2 KULUTTAJALUOTOT

Tässä luvussa käsittelen yleisesti, mitä kuluttajaluotot ovat, millaisia erilaisia kuluttajaluottoja on ja mitä erilaisia asioita kuluttajaluottoihin ja niiden ottamiseen kuuluu. Tämä on minusta oleellista, sillä se auttaa ymmärtämään tutkimusongelmaani paremmin. On oleellista ymmärtää, millaisia kuluttajaluotot ovat luonteeltaan, jotta voi ymmärtää sen, miksi niitä säännellään tietyllä tavalla. Käsittelen tässä kappaleessa myös luoton kustannuksia sekä luoton myöntämistä, sillä ne ovat keskeinen osa tutkimuskysymyksiäni. On oleellista ymmärtää, mistä luottojen kustannukset koostuvat, sillä tutkin nimenomaan kustannusten muutoksia. Luoton myöntämisprosessista kerron, koska tämä on keskeinen osa vakuudettomien kulutusluottojen luonnetta eli käsittelen sitä, miten on ylipäänsä mahdollista tarjota rahaa ilman mitään vakuuksia sen takaisin saamisesta.

2.1 Kuluttajaluoton ja kulutusluoton määritelmät

Kulutusluotoista käytetään monenlaisia erilaisia nimityksiä. Joissain teoksissa puhutaan kuluttajaluotoista (Lindström 2014, 88), toisissa kulutusluotoista (Ämmälä 2006, 212). Monet varmasti tunnistavat sanan pikavippi, jota kuitenkin käytetään nykyään vähemmän. Toisissa teoksissa taas puhutaan pienlainoista tai pikaluotoista (Niemi 2014, 117). Pikavipeistä ollaan päästy pienlainoihin tai pikaluottoihin sekä kulutusluotosta kuluttajaluottoihin. Kun 2010 vuonna kulutusluottoja koskevaa lainsäädäntöä muutettiin lailla kuluttajansuojalain muuttamisesta (746/2010), korvattiin kuluttajansuojalaissa (38/1978) kulutusluotto termillä kuluttajaluotto (Lindström 2014, 234). Vastuullisesta luotonannosta kirjoittavan Antti Makkosen (2012, 3031) mukaan kuluttajaluotoista on eroteltavista kolme pääryhmää sekä muut kuluttajaluotot. Hänen mukaansa nämä kolme pääryhmää ovat asuntoluotot, joiden tarkoituksen on luonnollisesti asunto; opintolainat, joiden käyttötarkoituksen taas opiskelu ja kulutusluotot, joiden tarkoituksena on kulutushyödykkeiden ostaminen. Makkonen tekstissään (2012) siis erottelee kuluttajaluotot ja kulutusluotot niin, että hänen mukaansa kulutusluotto on yksi kuluttajaluottojen pääryhmistä.

Tässä tutkimuksessa käytetään termiä kuluttajaluotto niin, että se pitää sisällään termin kulutusluotot, opintolainat, asuntolainat sekä muut kuluttajaluotot. Kun

tutkimuksessa käytän termiä kulutusluotto, puhutaan silloin ainoastaan luottoista, joiden tarkoituksena on kulutushyödykkeiden ostaminen. Käytän siis Makkosen (2012) mallia tutkimuksessani. Tutkin vakuudettomia kulutusluottoja, jolla perustelen sitä, miksi käytän työssäni enemmän termiä kulutusluotot eli olen rajannut työni kulutusluottoihin. Tutkimuksessa käytetään myös termiä kuluttajaluotot ja perustelen tämän sillä, että tätä termiä käytetään paljon kirjallisuudessa sekä laissa ja lainvalmisteluasiakirjoissa, sillä se kattaa laajemman alueen kuin pelkät kulutusluotot.

2.2 Erilaisia kuluttajaluottoja

Kulutusluottoja ovat kotitalouksille myönnettyt lainat, jotka on myönnetty henkilökohtaiseen käyttöön tulevien kulutustavaroiden ja palveluiden hankkimiseksi. Kuluttajaluottoja ovat muun muassa luottokorttiluotot, asunto- ja opintolainat, osamaksuluotot ja rahoitusyhtiöiden huonekalu- ja kodinkoneliikkeiden kautta tarjoamat korttiluotot. Luottoja myöntävät pankit, rahoitusyhtiöt sekä muut luotonantajat. Kuluttajaluottoja ja sitä kautta myös kulutusluottoja säännellään Suomessa kuluttajansuojalainilla (38/1978). Valvontaa taas hoitaa Aluehallintovirasto yhdessä Kilpailu- ja kuluttajaviraston kanssa. (Tilastokeskus; Kilpailu- ja kuluttajavirasto 2014). Makkosen (2012, 30) mukaan kuluttajaluotto on yläkäsite kaiken tyyppisille luotoille, joissa luotonantajana on elinkeinonharjoittaja ja luotonsaajana kuluttaja.

Kulutusluottoja eli laajemmin kuluttajaluottoja voidaan jakaa erilaisiin luokkiin luottotyyppien mukaan. Luottoja voidaan jaotella esimerkiksi sen mukaan, miten luottoa nostetaan tai kuka lainan myöntää. Seuraavaksi esitän erilaisia luottojaotteita. Erilaisia kulutusluottoja ovat esimerkiksi vakuudellinen ja vakuudeton kulutusluotto, jatkuva ja kertaluotto sekä vertaislaina. Esittelen nämä erilaiset luottotyypit tarkemmin seuraavissa alaluvuissa.

2.2.1 Vakuudellinen ja vakuudeton kulutusluotto

Vakuudellisessa kulutusluotossa on vakuutena henkilötakausta tai omaisuutta panttina. Sen korko on yleensä pienempi kuin vakuudettoman kulutusluoton, jossa takaaajia tai pantteja ei ole (Takuusäätiö). Vakuudettomia kulutusluottoja pidetään

juuri tästä syystä nopeampana ja helpompana mahdollisuutena saada luottoa, sillä luotonhakijan ei tarvitse hankkia takaajia tai pantata mitään. Luotonantajan puolelta taas syntyy riski siitä, tuleeko hän saamaan varmasti rahansa takaisin. Korko on siis osa luoton hintaa. Luoton korolla tarkoitetaan hyvitystä toiselle kuuluvan pääoman käyttämisestä. Luoton myöntäminen on liiketoimintaa ja luotosta perittävä vastike on näin ollen siis liiketoiminnasta sekä siihen liittyvästä riskinotosta saatavaa tuottoa. (Niemi 2014, 131.)

2.2.2 Jatkuva luotto ja kertaluotto

Kuluttajaluotot jaetaan jatkuviin luottoihin ja kertaluottoihin. Jatkuva luotto on ennalta sovittu luottoraja, johon asti kuluttaja voi jatkuvasti nostaa luottoa ilman erillisiä luottopäätöksiä. Jatkuvassa luotossa siis määrä ja kulut vaihtelevat sen mukaan, paljonko kuluttaja luottoa todellisuudessa nostaa. Luotosta voidaan myös periä muun muassa vuosimaksua. Jatkovaa luottoa on myös sellainen, kun luottokortille sovitaan luottoraja tai luottolimiitti, jonka rajoissa asiakas korttiaan käyttää. (Kilpailu- ja kuluttajavirasto 2014.)

Kertaluotto puolestaan tarkoittaa tiettyä luottomäärää, joka otetaan kerralla. Luotto maksetaan sovituksessa ajassa kokonaan pois joko kerralla tai erissä. (Kilpailu- ja kuluttajavirasto 2014.)

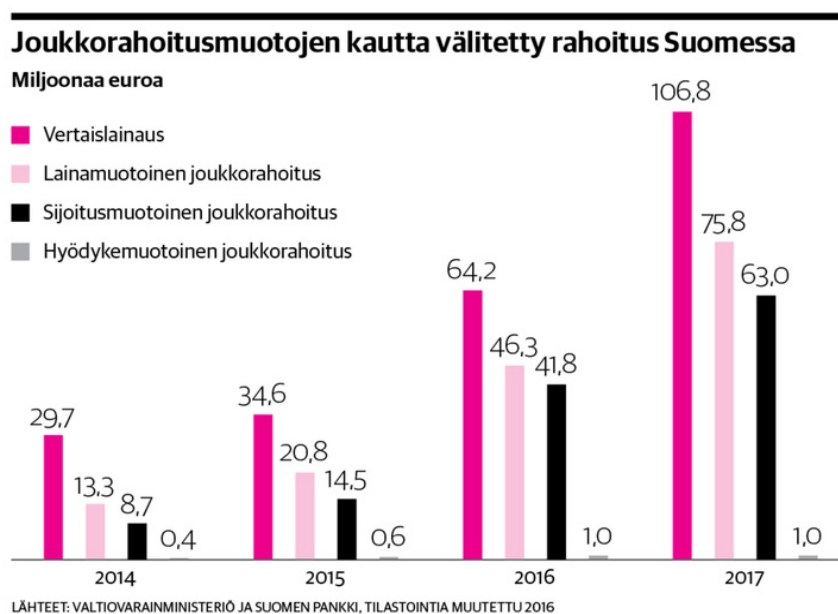
2.2.3 Vertaislaina

Vertaislaina on joukkorahoitusmuoto, jossa toisilleen tuntemattomat yksityishenkilöt lainaavat rahaa toisille yksityishenkilöille palveluntarjoajan ylläpitämän sähköisen alustan kautta (Kiuru & Määttä 2019). Vertaislaina on melko uusi mutta suosittu tuote markkinoilla. Kuluttajien vertaislainat ovat sekä Suomessa että maailmalla kaikkein nopeimmin kasvava rahoituksen muoto (Terhemaa 2018). Vertaislainasta otettiin kuluttajansuojalain (38/1978) soveltamisalaan vasta 2016 vahvistetulla lailla kuluttajansuojalain muuttamisesta (851/2016). Kuluttajansuojalain (38/1978) 7 luvun 1§:n tuli lisäksi:

Tämän luvun muita kuin 16 a §:n säännöksiä sovellettaessa kuluttajaluottoon rinnastetaan myös luotto, jonka joku muu kuin luotonantaja myöntää

tai lupaa myöntää kuluttajalle lainana, maksunlykkäyksenä tai muuna vastaavana taloudellisena järjestelyinä, jos elinkeinonharjoittaja välittää luoton kuluttajalle. Luoton kuluttajalle välittävän elinkeinonharjoittajan on tällöin huolehdittava siitä, että mainittuja säännöksiä noudatetaan luottosuhteessa.

Tämä lisäys tehtiin juuri siitä syystä, että vertaislainaus oli juuri tullut Suomessa markkinoille ja sen oikeudellinen sääntely oli epäselvää (HE 77/2016). Kuvasta 1 voidaan hahmottaa sitä, miten vertaislainauksen suosio on kasvanut Suomen markkinoilla viime vuosina. Vertaislainaus on kasvanut huimaa vauhtia vuoteen 2017 mennessä. Vertaislainauksen kasvu ei ole lakannut vaikkakin hieman hidastunut ja vuonna 2018 suomalaisille kuluttajille välitettiin vertaislainoja yhteensä 150,1 miljoonan euron arvosta, mikä on noin 40% enemmän kuin vuonna 2017. (Suomen Pankki 2019; Terhema 2018.)

Kuva 1 Vertaislainauksen osuus joukkorahoitusmuodoista Suomessa. (Terhema 2018.)

2.3 Luotto kustannukset

Aiemmin mainitsin siitä, että luotonmyöntäminen on liiketoimintaa ja luotolla on myöskin hinta. Vakuudettomissa kulutusluotoissa on yleensä korkeammat korot, sillä luotonmyöntäjän tulee saada tuottoa riskinotostaan. Vakuudettomissa kulutusluotoissa ei nimittäin ole mitään vakuutena, mikäli luotonottaja ei pystykään

maksamaan luottoa takaisin. Koron lisäksi luottokustannuksiin kuuluu myös kulut sekä muut maksut. (Niemi 2014, 131.)

Kuluttajansuojalain (38/1978) 7 luvun 6 §:n mukaan luottokustannuksilla tarkoitetaan tässä luvussa luotonantajan tiedossa olevien, kuluttajaluottosuhteen johdosta kuluttajan maksettavaksi tulevien korkojen, kulujen ja muiden maksujen yhteismäärää; luottokustannuksiin luetaan myös luottosopimukseen liittyvien vakuutusten ja muiden lisäpalveluiden kustannukset, jos lisäpalvelua koskevan sopimuksen tekeminen on edellytyksenä luoton saamiseksi markkinoiduin ehdoin. Kuluttajansuojalaissa (38/1978) on siis määritelty, mitä ovat luottokustannukset. Seuraavissa alaluvuissa tarkastellaan tarkemmin luottojen korkoja ja muita kuluja.

2.3.1 Luoton korko

Luoton korosta kerrotaan kuluttajansuojalain (38/1978) 7 luvun 6 §:ssä, jonka mukaan:

Todellisella vuosikorolla tarkoitetaan tässä luvussa korkoprosenttia, joka saadaan laskemalla luottokustannukset vuosikorkona luoton määrälle lyhennykset huomioon ottaen. Todellisen vuosikoron laskemistavasta ja laskennassa käytettävistä oletuksista säädetään oikeusministeriön asetuksella (1123/2016).

Luoton korolla tarkoitetaan tässä luvussa korkoa, joka ilmoitetaan nostetun luoton määrään vuositasolla sovellettuna kiinteänä tai vaihtuvana prosenttilukuna.

Kuluttajansuojalain (38/1978) 7 luvun 6 §:ssä on viittaus todellisen vuosikoron laskemisesta oikeusministeriön asetukseen. Todellinen vuosikorko lasketaan siis oikeusministeriön asetuksen kuluttajaluoton todellisesta vuosikorosta (1123/2016) mukaan. Asetuksen liitteissä on matemaattiset kaavat siitä, miten luoton todellinen vuosikorko lasketaan.

Koroista säädetään yleislaki korkolaissa (633/1982). Luoton korko on yleensä sovitavissa, sillä korkolaki (633/1982) on tahdonvaltaista oikeutta. Luoton korko määräytyy suhteessa pääoman suuruuteen ja luottoaikaan. Koron tulee kuitenkin olla ennalta sovittu ja koron tulee käydä ilmi luottosopimuksen ehdoissa.

Luotonkoron tulee myöskin olla kaikille luotonsaajille sama kyseisen luottotyypin vakioehtojen mukaan. (Niemi 2014, 144.)

2.3.2 Muut kulut

Luottokustannuksiin kuuluu myös muut kulut ja tällaisia muita kuluja ovat muun muassa luoton avauskulu, toimituskulu, perustamiskulu, jatkuvan luoton vuosimaksut, käsittelymaksut ja osamaksulisä. Muut kulut tulee kuitenkin olla huomioituna todellisessa vuosikorossa. (Niemi, 2014, 140; Kilpailu- ja kuluttajavirasto 2014.)

Kuluja voi muodostua myös, mikäli luotto eräännytetään perintään. Perinnän kuiluista säädetään perintälaissa eli laki saatavien perinnästä (513/1999). PerintäL (513/1999) 10a §:ssä on määritelty ylärajat perintäkuluille luoton enimmäispääoman mukaan.

2.4 Kulutusluoton myöntäminen

Luotonantajan tulee tehdä luottopäätös luoton myöntämiseksi. Luottopäätös kertoo siitä, onko yritys valmis luottosuhteeseen asiakkaan kanssa. Myönteinen luottopäätös kertoo siis siitä, että perustellusti luotetaan asiakkaan kykyyn ja haluun maksaa velvoitteensa (Niemi 2014, 7). Vakuudettomissa kulutusluotoissa ei aseteta mitään vakuutta siitä, että luotonantaja saa rahansa takaisin, joten luotonantajan on tällöin arvioitava riskit ja tehtävä vastuullinen luottopäätös. Tämä tuleekin suoraan kuluttajansuojalain 7 luvun 13§:n 1 momentista (38/1978), jossa kerrotaan, että luotonantajan on luotonannossa meneteltävä vastuullisesti. Tätä hyvää luotonantotapaa Kilpailu- ja kuluttajavirasto on avannut kuluttaja-asiamiehen linjauksessa kuluttajaluottojen tarjoamisesta (2017). Tähän liittyy esimerkiksi velallisen neuvonta ja riittävien tietojen tarjoaminen kuluttajalle. (Niemi 2014.)

Luotonantajan vastuulliseen luottopäätöksen vaikuttavat myös luotonhakijan tiedot. Kuluttajansuojalain (38/1978) 7 luvun 14 §:ssä säädetään luottokelpoisuuden arvioinnista ja arvioinnissa käytettävistä tiedoista. Luotonantajan on ennen luottosopimuksen tekemistä arvioitava, kykeneekö kuluttaja täyttämään luottosopimuksen mukaiset velvoitteensa. Arviointi on tehtävä kuluttajan tuloja ja muita taloudellisia olosuhteita koskevien riittävien tietojen perusteella. Kuluttaja-asiamies on tätä

tarkentanut, mitä kaikkea tuo arviointi nimenomaan pitää sisällään. Luotonantajan tulee siis selvittää kuluttajan tulojen määrä, menot, velat ja varat sekä mahdolliset takausvastuut. Tämän lisäksi tulee ottaa selvää tulojen laadusta eli onko tulo jatkuva. Kuluttajan luottotiedot tulee tarkastaa. Mikäli luottotiedoissa on merkintä, tämä kertoo luotonantajalle, että kuluttaja ei ole kyennyt täyttämään aikaisempia velvoitteitaan. Luotonmyöntäjän tulee myös tietyissä puitteissa pyrkiä selvittämään, ovatko kuluttajan antamat tiedot oikeat. (Kilpailu- ja kuluttajavirasto 2017.)

Kuluttaja-asiamiehen (2017) mukaan luotonantajan on arvioitava kussakin tapauksessa juuri tämän tapauksen erityisten olosuhteiden perusteella, ovatko nämä tiedot asianmukaisia ja riittäviä luottokelpoisuuden arvioimiseksi. Luotonmyöntäjän on siis arvioitava kaikkien näiden olosuhteiden puitteissa, onko kuluttaja kykenevä täyttämään velvoitteensa. Jokainen luottopäätös tulee siis arvioida yksittäisenä. (Kilpailu- ja kuluttajavirasto 2017.)

2.5 Kulutusluotot luottomarkkinoilla

Finanssialan teettämän tutkimuksen mukaan arviolta joka neljännellä suomalaisella oli jokin kulutusluotto vuonna 2019 (Finanssiala 2019). Seuraavaksi hahmotusta siihen, paljonko tämä tekee rahan määrissä ja millaisia kulutusluottoja on ja kuinka paljon. Kuvasta 2 näkeekin, miten kulutusluotot jakautuvat markkinoilla.

Kuva 2 Kotitalouksien kulutusluottokanta. (Aaltonen & Koskinen 2019.)

Kuvasta pystyy hahmottamaan, mistä kulutusluottoja otetaan. Vertaislainaus on pienin näistä mutta kuten jo aikaisemmin tässä luvussa totesin, että tämä on kovaa kasvava luotonottomuoto. Myöskin kuvasta 2 pystymme näkemään, että ulkomaisen digipankkien suosio on kasvamassa. Jonkin verran ihmiset käyttävät muita rahoituslaitoksia esimerkiksi juuri ajoneuvon ostoon. Pikaluottoyritykset ovat vain pieni osa kulutusluotoista mutta luottolaitosten tarjoamat kulutusluotot ovat selkeästi kaikkein suurin osa kulutusluotoista suomalaisissa kotitalouksissa. Luottolaitokset tarjoavat juuri näitä vakuudettomia kulutusluottoja. (Aaltonen & Koskinen 2019.)

2.6 Yhteenveto

Tässä luvussa käsittelen kuluttajaluottoja ja kulutusluottoja yleisesti. Käsittelen sitä, millaisia erilaisia luottoja on, luottokustannuksia, luotonantoprosessia ja miten kulutusluotot jakautuvat markkinoilla. Nämä tiedot ovat oleellisia tutkimukseni kannalta, sillä seuraavaksi luvussa kolme käsittelen vakuudettomien kulutusluottojen, niiden korkojen ja kulujen sääntelyä. On siis oleellista ymmärtää, mitä säännellään, ennen kuin voidaan vastata kysymyksiin, miten ja miksi säännellään.

3 VAKUODETTOMIEN KULUTUSLUOTTOJEN, NIIDEN KORKOJEN JA KULUJEN SÄÄNTELY

Luottosuhdetta voidaan kuitenkin tilanteesta riippuen säännellä monessa eri laeissa. Käsittelen tässä luvussa, mitä eri lakeja voi tulla sovellettavaksi luottosuhteesta riippuen ja näiden lakien valmisteluasiakirjoja, koska niiden avulla tutkin, miksi kyseinen laki on säädetty sääntelemään tiettyä aluetta. On oleellista ymmärtää yleisesti, millaista lainsäädäntöä voi tulla sovellettavaksi eri tilanteissa ja miksi lakia sovelletaan.

Perehdyn sitten tutkimuksessani nimenomaan vakuudettomien kulutusluottojen ja niiden korkojen sekä kulujen sääntelyyn. Keskityn tutkimuksessani kuluttajansuojalakiin (38/1978) ja korkolakiin (633/1982), mitä perustelen sillä, että nämä lait tulevat sovellettavaksi, kun on kyse vakuudettomien kulutusluottojen kuluista ja koroista. Sivuan tässä luvussa myös näiden lakien tarkoitusta sekä sitä miksi on tärkeää säännellä tätä aluetta. Lopussa tutkin myös luottoja valvovia viranomaisia ja mikä heidän tarkoituksensa on. Tämä on oleellista, jotta ymmärtää kuinka säänneltyä tämä alue on.

3.1 Luottosuhteiden sääntely yleensä

Sopimussuhdetta sääntelee varallisuus oikeudellista oikeustoimista säädetty laki eli oikeustoimilaki (288/1929). Laissa (288/1929) on säännöksiä muun muassa sopimuksen tekemisestä, valtuutuksesta, oikeustoimen pätemättömyydestä ja sovittelusta. Nämä tulevat sovellettavaksi, kun säännellään erinäisiä sopimussuhteita. Laki (288/1929) on jo vanha laki ja tätä onkin vuosien varrella muutettu. Yksi suuri muutos tuli 3 lukuun oikeustointen pätemättömyydestä ja sovittelusta. Hallituksen esityksen (247/1981) mukaan esityksen tarkoituksena on selventää oikeutemme kantaa kohtuuttomien sopimusten ja muiden oikeustointen sovitteluun sekä ehkäistä kohtuuttomien ehtojen käyttöä. (Niemi 2014, 36.)

Velkakirjalaki (622/1947) voi tulla kysymykseen, mikäli luottoinstrumenttina on velkakirja. Toisaalta mikäli ei ole kuluttajakaupasta kyse, voi tulla sovellettavaksi kauppalaki (355/1987). Tässä laissa (355/1987) säännellään irtaimen omaisuuden

kaupasta. Laki osamaksukaupasta (91/1966) voi tulla sovellettavaksi, jos luottosuhde syntyy sellaisen irtaimen kauppaan liittyen, jossa sopimuksen mukainen hinta suoritetaan maksuerissä, joista yksi tai useampi erä eräännyy sen jälkeen, kun esine on luovutettu omistajalle. (Niemi 2014, 36–38.)

Maksupalvelulaki (290/2010) sääntelee luottokortilla maksamista, maksuvälineestä huolehtimista sekä maksupalvelun käyttäjän vastuuta maksuvälineen oikeudettomasta käytöstä. Tämä laki voi tulla sovellettavaksi, mikäli luottosuhde perustuu luottokortin käyttöön. Maksupalvelulaille (290/2010) implementoitiin maksupalveludirektiivi kansalliseen lainsäädäntöön (HE 169/2009). Maksupalvelulaki (290/2010) kumosi myös tilinsiirtolain ja Suomessa ei ollut ennen tätä lakia mitään sellaista maksupalveluja yleisesti koskevaa lainsäädäntöä, johon direktiivin täytäntöönpanon edellyttämät säännökset voitaisiin luontevasti sijoittaa ja tästä syystä säädettiin täysin uusi laki (HE 169/2009). (Niemi 2014, 38–39.)

Mikäli saatava on eräännytetty perintään, tulee laki saatavien perinnästä (513/1999) kyseeseen. Suomessa ei ollut perintätoimintaa koskevaa erityislakia ennen tämän lain voimaantuloa vaan ammattimaisesta perinnästä säädettiin eri laeissa riippuen tilanteesta. Suomeen oli perustettu tuohon aikaan runsaasti uusia perintätoimistoja ja niiden toimintaa ei pidetty aina asianmukaisena. Perintäkuluja pidettiin kohtuuttomina ja perintätapaa huonona. Esimerkiksi perittiin riitaisia, epäselviä tai selvästi perusteettomia saatavia ja on annettu harhaanjohtavia tietoja maksuvelvollisuuden laiminlyönnistä. Lailla (513/1999) haluttiin säännellä tätä aluetta juuri näistä syistä ja perustavoitteena on ehkäistä epäasianmukaisten menettelytapojen käyttäminen saatavien perinnässä. (HE 199/1996.)

Laki luottolaitostoiminnasta (610/2014) sääntelee luottolaitosten oikeudesta harjoittaa luottolaitostoimintaa, tämän toiminnan vaatimuksista sekä niiden noudattamisen valvonnasta. Ennen lakia eräiden luotonantajien rekisteröinnistä (747/2010) sovellettiin niihin kulutusluottoja tarjoaviin elinkeinoharjoittajiin, jotka eivät kuuluneet Finanssivalvonnan piiriin. Esimerkkejä tällaisista elinkeinoharjoittajista ovat niin sanotut pikaluottoyritykset ja rahoitusyhtiöt. Tämä laki on kuitenkin kumottu jälkeinpäin lailla eräiden luotonantajien ja luotonvälittäjien rekisteröinnistä

(853/2016). Uutta lakia sovelletaan myös niihin kulutusluottoja tarjoaviin elinkeinoharjoittajiin, jotka eivät kuulu Finanssivalvonnan piiriin. Uudella lailla haluttiin säädellä myös markkinoille tulleista vertaislainoista ja tämä oli yksi syy säätää uusi laki (HE 77/2016). (Niemi 2014, 40–42.)

Minun työssäni keskitytään puolestaan siihen, miten vakuudettomia kulutusluottoja ja niiden korkoja säännellään nimenomaan kuluttajansuojalaissa (38/1978) ja osalta korkolaissa (622/1982). Pääasiallisesti vakuudettomien kuluttajaluottojen sääntely tapahtuu siis kuluttajansuojalailla (38/1978) ja nimenomaan kuluttajansuojalain (38/1978) seitsemännessä luvussa. Kuluttaja- ja kilpailuviraston kuluttaja-asiamies on tehnyt linjauksen kuluttajaluottojen tarjoamisesta, missä syvennyttään kuluttajansuojalain (38/1978) 7 luvun soveltamisalaan sekä tarjotaan ohjeita, miten lakia tulkitaan sekä noudatetaan (Kilpailu- ja kuluttajavirasto 2017). Työssäni käytiin jo hieman läpi näitä kuluttaja-asiamiehen linjauksia aikaisemmin mutta nyt syvennyttään niihin paremmin. Kuluttajaluottojen korkoja säännellään myöskin kuluttajansuojalailla (38/1978) mutta myöskin korkolailla (633/1982). Seuraavaksi aiotaan syventyä enemmän vakuudettomien kulutusluottojen ja niiden korkojen sääntelyyn.

3.2 Korkolaki

Korko on siis rahan hintaa ja toisin sanoen se voi olla tuottoa rahan sijoituksesta. Velvoiteoikeudellisesta näkökulmasta korkosaatavaa pidetään liitännäisvelvoitteena eli jos pääsaatava on pätemätön, silloin korkosaatava on pätemätön ja jos pääsaatava siirretään uudelle velkojalle, korkosaatava siirtyy myös. Korkoon liittyvissä kysymyksissä tulee säädettäväksi tahdonvaltainen yleislaki korkolaki (633/1982). Tahdonvaltaisuudesta johtuen, korkolaista voidaan poiketa sopimuksin tai kauppatavan perusteella, ellei muusta laista muuta johdu. Korkoa voidaan siis säännellä myös erityislailla, joka syrjäyttää tällöin yleislain. Vakuudettomien kulutusluottojen näkökulmasta tällöin tulee ottaa huomioon ne säännökset kuluttajansuojalaissa (38/1978), joissa säädetään korosta eli ei voida sopimuksin poiketa kuitenkaan näistä velvoitteista. Tulee myös huomioida, että korkolain (633/1982) mukaisena tahdonvaltaisena lähtökohtana on velan korottomuus. (Norros 2018, 229–236.)

3.3 Kuluttajansuojalaki

Kuluttajansuojalain (38/1978) 1 luvun 1§:m mukaan tämä laki koskee kulutushyödykkeiden tarjontaa, myyntiä ja muuta markkinointia elinkeinonharjoittajilta kuluttajille. Lakia sovelletaan myös, kun elinkeinonharjoittaja välittää hyödykkeitä kuluttajille. Tämän pykälän nojalla voidaan todeta, että kuluttajansuojalaki (38/1978) tulee sovellettavaksi, kun puhutaan vakuudettomista kulutusluotoista. Kuluttajansuojalaista (38/1978) löytyy kuitenkin erikseen luku 7 kuluttajaluotot, jossa kerrotaan siitä, miten kuluttajaluottoja säännellään. Kuluttajansuojalain (38/1978) seitsemännen luvun 1§:n mukaan: ”Tässä luvussa säädetään kuluttajaluotoista. Kuluttajaluotolla tarkoitetaan luottoa, jonka elinkeinonharjoittaja (luotonantaja) sopimuksen mukaan myöntää tai lupaa myöntää kuluttajalle lainana, maksunlykkäyksenä tai muuna vastaavana taloudellisena järjestelyinä.”

Suomen kuluttajaoikeudesta kirjoittavan Tuula Ämmälän (2006, 211) mukaan kulutusluottoja koskevan kuluttajansuojalain (38/1978) seitsemännen luvun säännösten pääasiallisena tarkoituksena on ollut saattaa Suomen lainsäädäntö vastaamaan EY:n kulutusluottodirektiivissä asetettuja vaatimuksia. Tämä on ollut niin sanottu minimidirektiivi eli tästä johtuen KSL 7 luvun soveltamisala on direktiivissä edellytettyä laajempi. Kuluttajaluottojen tarjontaan liittyvää lainsäädäntöä on uudistettu aikaisemmin jo vuonna 2009, vuonna 2010 ja vuonna 2013. Tavoitteena on ollut vähentää pikaluotoista aiheutuvia velkaongelmia (Bergström 2012).

Vakuudettomien kulutusluottojen kuluihin ja korkoihin tuli muutos tuolloin 2013 vuonna tulleen lakimuutoksen myötä (HE 230/2018). Tämä 2013 vuoden lakimuutos toi mukanaan konkreettisen korkokaton. Laki kuluttajansuojalain 7 luvun muuttamisesta (207/2013) toi lisäyksen kuluttajansuojalain (38/1978) 7 lukuun 17 a§, jonka mukaan: ”Jos luoton määrä tai luottoraja on alle 2 000 euroa, luottosopimuksen mukainen luoton todellinen vuosikorko saa olla enintään korkolain 12 §:ssä tarkoitettu viitekorko lisättynä 50 prosenttiyksiköllä.” Kuten edellisessä luvussa totesin, että koron maksu on siis lähtökohtaisesti sopimusvapaata, mutta tämä lakimuutos kuitenkin toi rajoituksen vakuudettomien kulutusluottojen korolle. Edellä mainittu kuluttajansuojalain (38/1978) 7 luvun 17a§:n mukainen korkokatto on

muutettu lailla kuluttajansuojain muuttamisesta (596/2019), mitä tutkin tarkemmin seuraavissa luvuissa.

3.4 Kohtuuttomat korot

Kuluttajansuojalakiin (38/1978) on säädetty korkokatosta tietyissä tilanteissa sekä yleisesti koroista ja kuluista. Kohtuuttoman koron perimisestä on säädetty myös rikoslaissa (39/1889) kiskontana. Rikoslain (39/1889) 36 luvun 6§:n 2 momentin mukaan:

Kiskonnasta tuomitaan myös se, joka luotonannossa ottaa tai edustaa itselleen tai toiselle korkoa tai muuta taloudellista etua, joka on selvästi epäsuhteessa luotonantajan suoritukseen ottaen huomioon:

- 1) myönnetyn luoton määrä, luottoaika ja luottosopimuksen muut ehdot;
- 2) myönnettyyn luottoon liittyvä luottoriski;
- 3) kulut luotonantajan sellaisista toimista, jotka kuuluvat huolelliseen luotonmyöntömenettelyyn;
- 4) luoton rahoittamisesta aiheutuneet tavanomaiset kulut;
- 5) luottotoiminnan tavanomaiset yleiskulut.

Lain esitöissä (HE 64/2009) on painotettu sitä, että on tärkeää tätä lakia sovellettaessa arvioida, mikä on luotonantajana todellinen korkotuotto kulujen jälkeen. Mikäli kuitenkin korkoehto katsotaan kuluttajansuojalain (38/1978) 7 luvun 17a§:n vastaiseksi eli jos luoton määrä tai luottoraja on alle 2 000 euroa, luottosopimuksen mukainen luoton todellinen vuosikorko saa olla enintään korkolain 12 §:ssä tarkoitettu viitekorko lisättynä 50 prosenttiyksiköllä, on tämän rikkomisesta seurauksena kuluttajansuojalain (38/1978) 7 luvun 5§:n nojalla korkoehdon mitättömyys. Lain mukaan sopimusehto, joka poikkeaa tämän luvun säännöksistä kuluttajan vahingoksi, on mitätön. Tästä seuraa velan korottomuus, sillä korkolain (633/1982) tahdonvaltaisena lähtökohtana on korottomuus. (Norros 2018, 236; Lindström 2014, 156–157.)

Kuluttajansuojain (38/1978) 7 luvun 17a§:n on tullut muutos 1.9.2019 voimaan astuneen lakipaketin myötä, jolloin korkokatto muuttui. Tätä muutosta tutkin tarkemmin vasta seuraavissa luvuissa.

3.5 Kuluttajansuojain noudattamisen valvonta

Kuluttajansuojalailla pyritään siis turvaamaan kuluttajan asemaa. Kuluttajansuojain soveltamisesta on tehty linjauksia, joita elinkeinoharjoittajan tulee ottaa huomioon luottoa myöntäessä (Kilpailu- ja kuluttajavirasto 2017). Seuraavaksi käsitellään siitä, miten kuluttajansuojain (38/1978) noudattamista ja kuluttajan asemaa valvotaan.

3.5.1 Kuluttaja- ja kilpailuvirasto

Kilpailu- ja kuluttajavirasto turvaa markkinoiden toimivuutta. Se toteuttaa tätä kilpailuvalvonnalla ja kuluttajansuojalla. Näin halutaan huolehtia, että kuluttajalla on oikeat ja riittävät tiedot valintojen tekemiseen sekä markkinointi ja sopimusehdot ovat asianmukaisia ja kohtuullisia. Kilpailu- ja kuluttajaviraston nettisivuilta löytyy esimerkiksi informaatioita, ohjeita, ratkaisuja, julkaisuja ja kuluttajaneuvontaa. Kilpailu- ja kuluttajavirastossa toimii kuluttaja-asiamies, jonka tehtävänä on valvoa kuluttajansuojain ja useiden muidenkin kuluttajan suojaksi säädettyjen lakien noudattamista. (Kilpailu- ja kuluttajavirasto.)

Kuluttaja-asiamies on tehnyt linjaukset kuluttajaluottojen tarjoamisesta. Kuluttaja-asiamies on selvittänyt kuluttajansuojain (38/1978) 7 luvun säännösten soveltamista kulutusluottojen tarjoamiseen kuluttajille. Säännökset tulevat kuluttajansuojain (38/1978) 7 luvusta mutta kuluttaja-asiamies on linjannut, miten näitä säännöksiä käytännössä tulee soveltaa. Tämä selkeyttää lainsoveltamista kuluttajan, luotonantajan sekä lainkäyttäjän näkökulmasta. Kuluttaja-asiamies on linjauksessaan ottanut kantaa muun muassa markkinointiin ja mainontaan, luoton hintaan, luottosopimuksen tekemiseen sekä siihen annettaviin tietoihin ja hyvään luotonantotapaan. (Kilpailu- ja kuluttajavirasto 2017.)

3.5.2 Aluehallintovirasto

Toinen kuluttajaluottoja valvova viranomaisena on Aluehallintovirasto (AVI). Se valvoo sekä kuluttajaluottojen markkinointia että luottosopimusten lainmukaisuutta. Aluehallintovirastolle voi tehdä ilmoituksen lainvastaisesta toiminnasta liittyen kulutusluottojen markkinointiin. AVI voi huomauttaa asiasta elinkeinoharjoittajaa mutta mikäli tämä ei muuta toimintatapaansa, voi AVI siirtää asian käsiteltäväksi Kilpailu- ja kuluttajavirastolle. (Aluehallintovirasto 2019.)

Tämän lisäksi eräiden luotonantajien ja luotonvälittäjien rekisteröinnistä (853/2016) säädetyn lain mukaan Etelä-Suomen aluehallintovirasto pitää valtakunnallista rekisteriä luotonantajista ja vertaislainanvälittäjistä ja valvoo rekisterilain noudattamista. Aluehallintovirastolla ei valvonnassaan kuitenkaan ole toimivaltaa puuttua kuluttajan ja luotonantajan tai vertaislainanvälittäjän välisiin yksittäisiin sopimuksiin liittyviin erimielisyyksiin, kuten korkojen ja kulujen määriin yksittäisissä luotoissa. (Aluehallintovirasto 2019.)

3.5.3 Finanssivalvonta

Finanssivalvonnalla on kuluttajansuojanäkökulmasta enemmän neuvoa antava rooli. Finanssivalvonnalla on tehtävä valvoa finanssialan yritysten toimintaa, edistää hyviä menettelytapoja finanssimarkkinoilla ja edistää ihmisten tietämystä finanssimarkkinoista. Finanssivalvonnan tehtävät tulevat laista finanssivalvonnasta (878/2008). Valvontatoimenpiteet ovat siis enemmän ennakoivia eli annetaan esimerkiksi neuvoja ja ohjeita sekä tarkastustoimintaa. Finanssivalvonnalla ei nimitäin ole toimivaltaa ratkaista asiakkaan ja palveluntarjoajan välisiä yksityisoikeudellisia riita-asioita tai toimia yksittäisen asiakkaan asiamiehenä ongelmatilanteissa. (Finanssivalvonta 2018; Makkonen 2012.)

3.6 Sääntelyn yhteenveto

Tässä luvussa käsittelemme aluksi yleisesti luottosuhteita sääntelevää lainsäädännöstä, minkä jälkeen syvennymme tutkimaan tarkemmin vakuudettomien kulutusluottojen korkoja ja kuluja sääntelevää lainsäädäntöä. Tutkimme kuluttajansuojalakea (38/1978), korkolakia (633/1982) ja myös mitä rikoslaisissa (39/1889) sanotaan kohtuuttomista

koroista. Käsittelen myös tässä luvussa, mitkä viranomaiset ja miten he valvovat tätä aluetta. On olennaista myös ymmärtää, että tässä luvussa käsittelen lakia ennen 1.9.2019 voimaan tullutta lakipakettia, sillä syvennyn tutkimaan lain muutoksia ja sen tavoitteita tarkemmin seuraavissa luvuissa. Muutoksien tutkimisen aloitan seuraavassa luvussa tutkimalla pikaluottosääntelyn kehittämisen -hankkeen taustaa ja prosessia.

4 PIKALUOTTOSÄÄNTELYN KEHITTÄMINEN -HANKE

Aluksi tässä luvussa käsittelen pääpiirteittäin sen, miten on päästy 1.9.2019 voimaan tulleeseen lainsäädäntöön. Kun halutaan muuttaa voimassa olevaa lainsäädäntöä, sille tulee olla jokin tarve ja tarkoitus. Käsittelen seuraavaksi sitä, mistä tämä lakimuutos on lähtöisin sekä miten se on edennyt. Lopuksi tutkin sitä, milloin nämä säädetyt lait tulevat voimaan ja mitä luottosuhteita ne koskevat.

4.1 Hankkeen taustaa

Aluksi tutkin siis hankkeen taustaa, mistä hanke on lähtöisin ja miksi tällainen hanke on aloitettu. Käsittelen myös sitä, mitä erilaisia vaiheita ollaan käyty läpi, ennen kuin lainsäädäntöä ollaan päästy konkreettisesti muuttamaan. On oleellista ymmärtää prosessi lain takana, jotta ymmärtää tarkoituksen ja tavoitteen.

4.1.1 Kuluttaja-asiamiehen aloite oikeusministeriölle

Hanke lähti käyntiin kuluttaja-asiamiehen aloitteesta kuluttajalainsäädännön muuttamiseksi sekä kohtuuttomia sopimusehtoja koskevan sääntelyn tarkastamiseksi. Kuluttaja-asiamiehen aloite pääpiirteiltään tavoitteli, että oikeusministeriössä käynnistettäisiin selvitys kuluttajaluottolainsäädännön tarkistamiseksi ja kuluttaja-asiamies painotti erityisesti, että huomioitaisiin korkokattosäätely. Kuluttaja-asiamies halusi lisäksi, että kohtuuttomia kuluttajasopimusehtoja koskevaa lainsäädäntöä tarkasteltaisiin. Hänen näkemyksensä mukaan 2013 tullut lakimuutos ei ollut päässyt tavoitteeseensa ja ratkaisut velkaongelmaa. Kuluttaja-asiamies tavoitteli aloitteellaan, että lainsäädäntöä muuttamalla voitaisiin tarkentaa epäselvää ja epätyytyttävää oikeustilaa sekä toteuttaa kuluttajien oikeudet tehokkaammin. (Kilpailu- ja kuluttajavirasto 2016.)

4.1.2 Pikaluottosäätelyn kehittäminen -hanke oikeusministeriössä

Seuraavaksi oikeusministeriössä lähti käyntiin pikaluottosäätelyn kehittämisen hanke, jonka tavoitteena oli kehittää kuluttajaluottoja koskevaa lainsäädäntöä erityisesti kalliiden kuluttajaluottojen aiheuttamien velkaongelmien vähentämiseksi. Oikeusministeriössä valmisteltiin virkatyönä hallituksen esityksen muotoon tehtävä

ehdotus. Tässä ehdotuksessa korkokattoa laajennettaisiin koskemaan myös vähintään 2000 euron suuruisia luottoja ja korkokaton rikkomisen seuraamuksia tiukennettaisiin niin, että kuluttajalla ei olisi korkokaton rikkomistilanteissa velvollisuutta maksaa luottokustannuksia ollenkaan. (Oikeusministeriö 2016.)

Virkatyönä tehty arviomuistio valmistui helmikuussa 2017 ja siinä kartoitettiin, millä tavoilla pikaluottojen aiheuttamia ongelmia voitaisiin vähentää lainsäädäntömuutoksilla. Tämän jälkeen arviomuistio lähti laajalle lausuntokierrokselle, joka päättyi 31.3.2017 ja lausuntotiivistelmä valmistui kesäkuussa 2017. Seuraavaksi oikeusministeriössä valmisteltiin virkатыönä hallituksen esitysluonnos, mitä tukemaan oikeusministeriö asetti seurantaryhmän 20.4.2018. Tämäkin esitysluonnos lähti lausuntokierrokselle ja lausunnoista laadittiin oikeusministeriössä tiivistelmä. Tästä muodostui hallituksen esitysluonnos, josta lainsäädännön arviointineuvosto antoi lausunnon. (Oikeusministeriö 2016; Lainsäädännön arviointineuvosto 2018.)

4.1.3 Käsittely eduskunnassa

Muutamit kansanedustajat tekivät lakialoitteita (LA 51–58/2018;24/2018) kuluttajansuojalain 7 luvun 17a§:n muuttamisesta, jotka kuitenkin valiokunnan ehdotuksesta hylättiin eduskunnan käsittelyissä. Hallituksen esitys (230/2018) annettiin eduskunnalle 15.11.2018, mikä koski säännösten kuluttajaluottosopimuksia ja eräitä muita kuluttajasopimuksia muuttamisesta. Lähetekeskustelu tapahtui 21.11.2018, jolloin esitys lähetettiin talousvaliokuntaan, jolle lakivaliokunnan oli annettava lausunto. Samassa vaiheessa lakialoitteiden (LA 51–58/2018;24/2018) ja hallituksen esityksen käsittelyt yhdistettiin. Lakivaliokunta antoi lausuntonsa (33/2018) 24.1.2019 ja talousvaliokunta mietintönsä (39/2018) 27.2.2019.

Ensimmäinen käsittely eduskunnassa oli 4.3.2019, jolloin eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen (230/2018) sisältyvien 1.–4. lakiehdotuksen mietinnön mukaisena (Eduskunta 2018). Nämä neljä lakiehdotusta olivat siis: 1. Laki kuluttajansuojalain muuttamisesta, 2. Laki korkolain 2§:n muuttamisesta, 3. Laki saatavien perinnästä annetun lain 3§:n muuttamisesta ja 4. Laki oikeudenkäymiskaareen 5 luvun 3§:n muuttamisesta. Talousvaliokunnan päätösehdotuksen mukaan (TaVM 39/2018):

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 230/2018 vp sisältyvät 2. ja 3. lakiehdotuksen.

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 230/2018 vp sisältyvät 1. ja 4. lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Eduskunta hylkää lakialoitteisiin LA 51—58/2016 vp, 24/2018 vp sisältyvät lakiehdotukset.

Eduskunta hyväksyy 6 lausumaa. (Valiokunnan lausumaehdotukset)

Talousvaliokunta oli siis ehdottanut lakialoitteisiin (LA 51–58/2018;24/2018) sisältyvien lakiehdotusten hylkäämistä ja Eduskunta yhtyi tähän (Eduskunta 2018). Talousvaliokunta perusteli mietinnössään (39/2018) tätä sillä, että lakialoitteilla on sama päämäärä kuin hallituksen esityksellä. Mietinnön (TaVM 39/2018) mukaan valiokunta pitää hallituksen esityksessä (230/2018) ehdotettua sääntelyratkaisua tarkoituksenmukaisempaan tavoitellun päämäärän saavuttamiseksi.

Toinen käsittely oli 7.3.2019, jolloin Eduskunta hyväksyi jo ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt hallituksen esitykseen (230/2018) sisältyvät 1.-4. lakiehdotukset. Eduskunta pysyi edelleen tekemässään päätöksessä lakialoitteisiin LA 51–58/2016, 24/2018 sisältyvien lakiehdotusten hylkäämisestä ja hyväksyi mietintöön sisältyvät lausumaehdotukset. Kun laki oli hyväksytty, eduskunta laati vastauksensa 5.4.2019, ja toimitti sen 11.4.2019 presidentille lain vahvistusta varten. Presidentti vahvisti lait 26.4.2019 yllä olevan valiokunnan päätösehdotuksen mukaisina. (Autio 2018.)

Oikeusministeriö julkaisi tiedotteen (2019) jo 25.4.2019 Valtioneuvoston verkkosivuilla: Luottojen korkokatto laajenee ja tiukkenee syyskuussa. Tiedotteessa (2019) kerrottiin muun muassa konkreettisista lakimuutoksista sen, että ne laajentavat korkokaton vaikutusta ja tämä koskee suurinta osaa kulutusluottoja. Tiedotteessa (2019) kerrottiin, että hintasääntelymalli muuttuu erikseen korkoa ja kuluja sääntelevään malliin eli korkokatto muuttuu 20%:iin ja muiden luottokustannusten erikseen perimistä kuluttajalta rajoitetaan. Seuraavassa luvussa 5 tutkin tarkemmin näitä konkreettisia lakimuutoksia.

4.2 Sääntelyn voimaantulo

Hallituksen esityksen (230/2018) mukaisesti lait astuivat voimaan pääasiallisesti 1.9.2019. Kuluttajansuojalain (38/1978) säännökset astuivat voimaan 1.9.2019 ja nämä lakimuutokset koskevat ainoastaan lain voimaan astumisen jälkeen solmittuja luottosopimuksia. Mikäli luottosopimus on solmittu ennen 1.9.2019, silloin pääsääntöisesti sovelletaan vanhaa lakia. Hallituksen esityksessä (230/2018) ja Talousvaliokunnan mietinnössä (39/2018) ei kuitenkaan pois suljeta mahdollisuutta siitä, että uutta lakia voitaisiin yksittäistapauksissa soveltaa jo ennen 1.9.2019 solmittuun luottosopimukseen. Korkolain (633/1982) muutokset astuvat myös voimaan 1.9.2019 ja näitä säännöksiä sovelletaan ainoastaan lain voimaan astumisen jälkeen eräännytettyihin saataviin eli ennen lain voimaan astumista eräännytettyihin saataviin sovelletaan vanhaa lakia. (HE 230/2018; TaVM 39/2018.)

Tutkin ainoastaan vakuudettomien kulutusluottojen kulujen ja korkojen muutoksia, joten olen rajannut työstäni pois lain saatavien perinnästä (513/1999) ja oikeudenkäymiskaaren muutokset (4/1743). On kuitenkin kokonaisuuden ymmärtämiseksi oleellista ymmärtää, että lakiin saatavien perinnästä (513/199) tulleet muutokset astuivat voimaan 1.9.2019 ja nämä muutokset vaikuttavat osin välittömästi ja osin perintätoimiin, jotka suoritettaisiin uuden lain tultua voimaan. Oikeudenkäymiskaaren (4/1743) muutokset astuvat poikkeuksellisesti suurimmin osin voimaan 1.9.2019 mutta osin vasta 1.1.2020 ja niitä pääosin sovellettaisiin vain lain voimaantulon jälkeen vireille tuleviin asioihin. (HE 230/2018; TaVM 39/2018.)

Tässä luvussa tutkin hankkeen taustaa, prosessia ja viimeisenä lakien voimaan saatamista. Seuraavassa luvussa tarkastelen näihin voimaan astuneisiin lakeihin tulleita muutoksia. Tutkin pääsääntöisesti kuluttajansuojalakiin (38/1978) ja korkolakiin (633/1982) tulleita muutoksia vakuudettomien kulutusluottojen kannalta. Käytän lakia ja lainvalmisteluasiakirjoja, joiden avulla tutkin lakimuutoksia ja lainsäätäjän tarkoitusta.

5 VAKUUDETTOMIEN KULUTUSLUOTTOJEN KORKOIHIN JA KULUIHIN TULLEET LAINSÄÄDÄNNÖLLISET MUUTOKSET

Tässä luvussa tutkin lakia korkolain 2§:n muuttamisesta (597/2019) ja lakia kuluttajansuojalain muuttamisesta (596/2019). Tutkin seuraavaksi sitä, millaisia konkreettisia muutoksia näiden mukaan kuluttajansuojalakiin (38/1978) ja korkolakiin (633/1982) on tullut. Otan ainoastaan nämä kaksi lakia tarkasteluun tutkimusongelmani takia. Perustelen tämän sillä, että tutkimuskysymykseni on rajattu koskemaan ainoastaan vakuudettomien kulutusluottojen korkojen ja kulujen muutoksia lakiuudistuksen myötä ja tutkimalla näitä kahta lakia, pystyn vastaamaan näihin kysymyksiin. Tutkimukseni on siis rajattu koskemaan ainoastaan vakuudettomien kulutusluottojen kuluja ja korkoja, joten tutkin ainoastaan sellaisia lainsäädännöllisiä muutoksia, jotka koskevat vakuudettomia kulutusluottoja. On siis oleellista ymmärtää, että kuluttajansuojalakiin (38/1978) on tullut enemmänkin muutoksia, mutta ne ovat jääneet tästä syystä tutkimukseni ulkopuolelle. Korkolakiin (633/1982) tulleet muutokset ovat vähäiset, joten tutkin niitä hyvinkin lyhyesti ja keskityn tutkimaan tarkemmin kuluttajansuojalakiin (38/1978) tulleita muutoksia.

Mainittakoon, että lakimuutoksen myötä muutettiin myös oikeudenkäymiskaarta (4/1734), jolla haluttiin summaarisissa asioissa, joissa saamisena on kulutusluotto, että jo haastehakemuksessa olisi entistä enemmän tietoa saatavasta ja summaaristen asioiden käsittelyä keskitettiin tiettyihin käräjäoikeuksiin (HE 230/2018). Myös lakia saatavien perinnästä (513/1999) muutettiin (TaVM 39/2018; HE 230/2018). Rajaan kuitenkin näiden kahden lakimuutoksen tarkemman käsittelyn tutkimukseni ulkopuolelle.

5.1 Laki korkolain 2§ muuttamisesta (597/2019)

Laki korkolain 2§ muuttamisesta (597/2019) hyväksyttiin hallituksen esityksen mukaisesti, eikä siihen ehdotettu talousvaliokunnassakaan muutosta (TaVM 39/2018; HE 230/2018). Lailla (597/2019) muutettiin korkolain (633/1982) toista pykälää tahdonvaltaisuudesta. Hallituksen esityksen (230/2018) mukaan pykälän 1 ja 2

momentti pysyivät muuten samana mutta momentin pykälän viittauksiin tehtiin tarkistus, sillä sittemmin korkolakiin (633/1982) on lisätty uusi 4 a§, joka koskee viivästyskoron määrä kaupallisissa sopimuksissa. Tämä korkolain (633/1982) 2§:n lisäys ei sinänsä tule vaikuttamaan vakuudettomiin kulutusluottoihin mutta on kuitenkin kokonaisuuden kannalta oleellista mainita. Uuden korkolain 2§:n 2 momentin mukaan:

Jos velallisen sitoumus liittyy kuluttajaluottoa tai muuta kulutushyödykettä koskevaan elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan väliseen sopimukseen taikka sellaiseen sopimukseen, jonka perusteella velallinen ostamalla tai vuokraamalla hankkii asunnon itseään tai perheenjäseniään varten, sitoumus on tehoton siltä osin kuin velallinen olisi velvollinen maksamaan enemmän viivästyskorkoa kuin 4 tai 5–11 §:ssä säädetään. Jos velallinen näissä tapauksissa on viivästyksen varalta sitoutunut viivästyskoron sijasta tai sen lisäksi maksamaan provisiota, palkkiota tai vastaavaa suoritusta, sitoumus on tehoton siltä osin kuin viivästyskoron ja mainitun suorituksen yhteenlaskettu määrä ylittää 4 tai 5–11 §:n mukaan lasketun koron.

Korkolain (633/1982) 2§:n lisättiin uusi 3 momentti, jonka mukaan:

Tämän lain säännöksiä sovellettaessa kuluttajaluottoon rinnastetaan myös luotto, jonka joku muu kuin elinkeinonharjoittaja myöntää tai lupaa myöntää kuluttajalle lainana, maksunlykkäyksenä tai muuna vastaavana taloudellisena järjestelyinä, jos elinkeinonharjoittaja välittää luoton kuluttajalle.

Tämä uudistus tehtiin markkinoille tulleen vertaislainauksen vuoksi, sillä sitä ei ollut aikaisemmin korkolaissa (633/1982) tässä yhteydessä huomioitu (HE 230/2018). Näillä muutoksilla rajoitetaan korkolain (633/1982) 2§:n 1 momentissa säädettyä tahdonvaltaisuutta sopia korosta. Sen mukaan: Velvollisuus maksaa korkoa määräytyy tämän lain mukaan, jollei muuta johdu velallisen sitoumuksesta tai kauppatavasta taikka toisin ole säädetty. Toisella momentilla on rajoitettu tahdonvaltaisuutta ja tässä mainitaan kuluttajaluotot mutta tämä lainkohta on ollut jo aikaisemmin voimassa. Toiseen momenttiin tehty muutos vaikuttaa viivästyskoron määrään kaupallisissa sopimuksissa, joten se ei liity suoranaisesti vakuudettomiin kulutusluottoihin. Kolmannella momentilla on rinnastettu vertaislainaus kuluttajaluottoihin ja vertaislainat ovat luonteeltaan pitkälti vakuudettomia kulutusluottoja ja vertaislainauksen sääntely on ollut sen uutuuden takia hieman epäselvää.

5.2 Laki kuluttajansuojalain muuttamisesta (596/2019)

Laki kuluttajansuojalain muuttamisesta (596/2019) hyväksyttiin Hallituksen esityksen (230/2018) ja Talousvaliokunnan mietinnön (39/2018) muutosehdotusten mukaisesti. Kuluttajansuojalaki (38/1978) koki melko suuren muutoksen. Tässä luvussa tutkin, mitä muutoksia kuluttajansuojalakiin (38/1978) tuli vakuudettomien kulutusluottojen kannalta. Tutkin siis seuraavaksi pääosin kuluttajansuojalain (38/1978) luvun 7 6§ :n, 17a §:n ja 17b §:n muutoksia. Tutkin myös kuluttajansuojalain (38/1978) 4 lukuun tulleita muutoksia, sillä siinä puhutaan sopimuksen sovitelusta ja tulkinnasta. Tämä kohta koskee myös vakuudettomia kulutusluottoja. Kuluttajansuojalain (38/1978) 7a lukuun tehtiin myös muutoksia mutta nämä liittyvät asunto-omaisuuteen liittyviin kulutusluottoihin, joten rajaan tämän tutkimukseni ulkopuolelle.

5.2.1 Kuluttajansuojalain (38/1978) 4 luvun muutokset

Kuluttajansuojalain (38/1978) 4 luvun 1§ ja 2§:n tehtiin muutoksia ja nämä muutokset tulivat hallituksen esityksen (230/2018) mukaisina. 1§ pidettiin voimassa olevan lain mukaisena muuten mutta siinä tuli viittaus saman luvun 2 pykälään. Kuluttajansuojalain (38/1978) 4 luvun 1§ mukaan:

Jos tässä laissa tarkoitetun sopimuksen ehto on kuluttajan kannalta kohtuuton tai sen soveltaminen johtaisi kohtuuttomuuteen, ehtoa voidaan sovitella, jollei 2 §:stä muuta johdu, tai se voidaan jättää huomioon ottamatta. Sopimuksen ehtona pidetään myös vastikkeen määrää koskevaa sitoumusta. Kohtuuttomuutta arvioitaessa otetaan huomioon sopimuksen koko sisältö, osapuolten asema, sopimusta tehtäessä vallinneet olot ja, jollei 2 §:stä muuta johdu, olojen muuttuminen sekä muut seikat.

Jos 1 momentissa tarkoitettu ehto on sellainen, että sopimuksen jääminen voimaan muilta osin muuttumattomana ei ole ehdon sovittelun vuoksi kohtuullista, sopimusta voidaan, jollei 2 §:stä muuta johdu, sovitella muiltakin osin tai se voidaan määrätä raukeamaan.

Kuten tästä ensimmäisestä pykälästä voidaan huomata, siihen on lisätty viittaukset 2 pykälään. Kohtuuttoman ehdon kohdalla sovelletaan 1§:n säännöksiä, ellei tämän luvun 2§:stä muuta johdu. Toisessa pykälässä ensimmäinen ja toinen momentti

vastaavat jo voimassa ollutta lakia. Kuluttajansuojalain (38/1978) 4 luvun 2§:n 1 ja 2 momentin mukaan:

Jos 1 §:ssä tarkoitettu sopimusehto on laadittu etukäteen ilman, että kuluttaja on voinut vaikuttaa sen sisältöön, on mainittua pykälää sovellettaessa noudatettava tässä pykälässä säädettyjä rajoituksia.

Jos ehto sopimusta tehtäessä vallinneissa olosuhteissa on ollut kohtuuton, ei ehdon kohtuuttomuutta myöhemmin arvioitaessa saa kuluttajan vahingoksi ottaa huomioon olosuhteiden muuttumista.

Eli mikäli kyseessä on sopimusehto, joka on laadittu etukäteen ilman, että kuluttaja on voinut vaikuttaa sen sisältöön, sovelletaan sellaisessa tilanteessa 1§:n sijaan 2 pykälää.

Suurin muutos kuitenkin tähän 2§:n oli, kun sinne muutettiin kolmatta momenttia, jonka mukaan pääsääntönä kohtuuton ehto on jätettävä huomioimatta. Kuluttajansuojalain (38/1978) 4 luvun 2§:n 3 momentin mukaan:

Kohtuuton ehto on jätettävä huomioon ottamatta ja sopimus jätettävä voimaan muilta osin muuttumattomana, jos se voi sellaisenaan pysyä voimassa.

Tämä poikkeaa siis voimassa olleesta laista niin, että kohtuuton ehto 2 pykälää sovellettavissa tapauksissa jäisi kokonaan huomioimatta, eikä sitä soviteltaisi korvaamalla kohtuuton ehto kohtuudellisella. Pääsääntönä on siis ollut ennen, että kohtuuton ehto sovitellaan kohtuulliseksi ehdoksi. Tämän momentin seurauksena kuitenkin sellaisissa tilanteissa, kun sopimusehto on laadittu etukäteen ilman, että kuluttaja on voinut vaikuttaa sen sisältöön, pääsääntöisesti kohtuuton ehto jätetään kokonaan huomioon ottamatta.

Kuluttajansuojalain (38/1978) 4 luvun 2§:n kolmannessa momentissa sanotaan myös, että sopimus on jätettävä voimaan muilta osin muuttumattomana, jos se voi sellaisenaan pysyä voimassa eli tällöin ei voida myöskään sopimusta muilta osin sovitella vaan sen on jätettävä voimaan muilta osin muuttumattomana, mikäli se on mahdollista. Pääsäännöstä poiketen hallituksen esityksessä (230/2018) sanotaan, että sopimuksen ehtoa tai ehtoja voidaan sovitella poikkeuksellisesti, mikäli sopimus ei voisi muutoin pysyä voimassa eli kun sopimus olisi määrättävä raukeamaan. Tällaisesta tilanteesta voisi olla kyse silloin, kun sopimuksella ei olisi mitään

järkevää sisältöä ilman kohtuutonta ehtoa eli kun kohtuuttomalla ehdolla olisi niin keskeinen merkitys sopimussuhteessa.

Hallituksen esityksessä (230/2018) sanotaan myös, että sopimusta ei kuitenkaan voida määrätä raukeamaan yksin sillä perusteella, että ehdon jättäminen huomioon ottamatta ja sopimuksen jääminen muilta osin ennalleen muuttaa sopimussuhteen epätasapainoiseksi elinkeinonharjoittajan vahingoksi. Hallituksen esityksessä (230/2018) viitataan myös Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöön. Tämän mukaan kansallinen tuomioistuin sai poistaa sopimusoikeuden periaatteita noudattaen kohtuuttoman sopimusehdon ja korvata sen kansallisen oikeuden tahdonvaltaisella säännöksellä, kun sopimusehdon pätemättömäksi toteamisesta seuraisi lähtökohtaisesti jäljellä olevan lainan summan erääntyminen välittömästi maksettavaksi sellaisen suuruisena, että tämä summa saattaisi ylittää kuluttajan maksukyvyyn. Tämä siitä syystä, että kyseessä olisi ollut negatiivinen seuraamus pikemminkin kuluttajalle kuin elinkeinonharjoittajalle ja tällä pyritään turvaamaan kuluttajan asemaa. Hallituksen esityksessä (230/2018) on myös selvyuden vuoksi mainittu erikseen, että 4 luvun 1 §:n 2 momentin mukaan sopimus voidaan määrätä raukeamaan, mikäli sopimus ei kohtuuttoman ehdon johdosta voi jäädä voimaan edes sopimuksen ehtoa tai ehtoja sovittelemalla. (HE 230/2018.)

Kolmannesta momentista poistettiin myös tarpeettomana rajausta, joka koski vain niitä tilanteita, joissa kohtuullistetaan sellaista etukäteen laadittua ehtoa, joka hyvän tavan vastaisesti johtaa osapuolten oikeuksien ja velvollisuuksien huomattavaan epätasapainoon kuluttajan vahingoksi. Rajausta on perustunut sopimusehtodirektiivin 3 artiklan 1 kohdan kohtuuttomuuden määritelmään mutta tämä määritelmä ei oikeuskäytännön perusteella eroa siitä, mitä kohtuuttomuudella kansallisestikin perinteisesti ymmärretään ja tästä syystä siis rajausta pidettiin tarpeettomana. (HE 230/2018.)

5.2.2 Kuluttajansuojalain (38/1978) 7 luvun 6 §:n muutokset

Kuluttajansuojalain (38/1978) 7 luvun 6 §:n muutokset koskevat luottokustannusten määrittelyä ja se hyväksyttiin hallituksen esityksen (230/2018) mukaisena. Kuudes

pykälä pidettiin muuten voimassa olleen lain mukaisena mutta siihen lisättiin neljäs momentti. Kuluttajansuojalain (38/1978) 7 luvun 6§:n mukaan:

Luottokustannuksilla tarkoitetaan tässä luvussa luotonantajan tiedossa olevien, kuluttajaluottosuhteen johdosta kuluttajan maksettavaksi tulevien korkojen, kulujen ja muiden maksujen yhteismäärää; luottokustannuksiin luetaan myös luottosopimukseen liittyvien vakuutusten ja muiden lisäpalveluiden kustannukset, jos lisäpalvelua koskevan sopimuksen tekeminen on edellytyksenä luoton saamiseksi markkinoiduin ehdoin.

Luottokustannuksiin ei lueta:

- 1) luoton hoitamiseen käytettävästä tilistä perittäviä kustannuksia, jos tilin avaaminen on vapaaehtoista ja kustannukset on sopimuksessa eritelty;
- 2) kuluttajan mahdollisen sopimusrikkomuksen johdosta maksettavaksi tulevia maksuja;
- 3) notaarikuluja.

Todellisella vuosikorolla tarkoitetaan tässä luvussa korkoprosenttia, joka saadaan laskemalla luottokustannukset vuosikorkona luoton määrälle lyhennykset huomioon ottaen. Todellisen vuosikoron laskemistavasta ja laskennassa käytettävistä oletuksista säädetään oikeusministeriön asetuksella.

Luoton korolla tarkoitetaan tässä luvussa korkoa, joka ilmoitetaan nostetun luoton määrään vuositasolla sovellettuna kiinteänä tai vaihtuvana prosenttilukuna.

Hallituksen esityksen (HE 230/2018) mukaan tarkoituksena on selventää, että luoton korolla tarkoitetaan vuotuista korkoa. Tällä siis on haluttu sisällyttää lakiin luoton koron määritelmä. Tässä pykälässä siis määritellään luottokustannuksia eli mitä ne tarkoittavat ja mistä ne muodostuvat. (HE 230/2018.) Seuraavaksi syvennyn tutkimaan, millaisia määrällisiä muutoksia luottokustannuksiin tehtiin.

5.2.3 Kuluttajansuojalain 7 luvun 17a §:n muutokset

Suurimman muutoksen koki varmasti kuluttajansuojalain (38/1978) 7 luvun 17a §. Tässä pykälässä määriteltiin uudelleen luottokustannusten enimmäismäärä. Tämä laki hyväksyttiin hallituksen esityksen (230/2018) mukaisena muuten paitsi luoton koron prosenttiluku tuli talousvaliokunnan mietinnön (39/2018) mukaisena. Hallituksen ehdotuksen (230/2018) mukaan enimmäiskorkoprosentti luoton korolle olisi 30 % mutta tämä muutettiin Talousvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti 20

prosenttiin. Talousvaliokunnan mietinnössä (39/2018) tätä korkoprosenttia perusteltiin sillä, että liiketoimintaa, joka perustuu kohtuuttomilla ehdoilla tarjottaviin pienlainoihin, pystytään hillitsemään laskemalla enimmäiskorkoa niin alas, että luotonantajan on oman toimintansa turvaamiseksi välttämätöntä selvittää luotonhakkijan maksukyky, kun huomattavan korkealla korolla ei pystytä enää kompensoimaan luottotappioita. Talousvaliokunta oli myöskin mietinnössään (39/2018) punnitessaan enimmäiskorkoa miettinyt muun muassa seuraavia seikkoja: korkeakorkoisten pienlainojen vaikutuksia yksilötasolla elämänhallintaan, velkaantumiskehityksen vaikuttamista kansantalouteen, sekä sitä kuinka nopeasti tällä toimialalla on kehitetty lainsäädännön vähimmäisvaatimukset täyttäviä toimintamalleja.

Kuluttajansuojalain (38/1978) 7 luvun 17a §:n 1 ja 2 momentin mukaan:

Kuluttajan nostamalle luotolle perittävää luoton korkoa ei saa sopia 20:tä prosenttia suuremmaksi.

Jos kuluttajan on sopimuksen mukaan maksettava muita kuin 1 momentissa tarkoitettuja luottokustannuksia, näiden määrä ei saa ylittää päivää kohden 0,01:tä prosenttia luottosopimuksen mukaisesta luoton määrästä tai luottorajasta luottosopimuksen voimassaoloajalta.

17a §:n 1 momentti tuli voimaan siis Talousvaliokunnan mietinnön (39/2018) mukaan eli luotonkorko ei saa olla 20 prosenttia suurempi. 2 momentissa haluttiin rajoittaa muiden luottokustannusten kuin koron maksettavaksi tulemisesta. Hallituksen esityksen (230/2018) mukaan sääntelyn kiertämisenä pidettäisiin sitä, että luottoraja asetettaisiin näennäisesti hyvin korkealle rajoittaen kuitenkin sopimusehdoin kuluttajan oikeutta käyttää luottoa, vaikka rajoittamiselle ei olisi asianmukaista perustetta. Tämän mukaan siis luoton määrä tai luottoraja tulisi olla tosiasiallisesti kuluttajan käytettävissä. Tästä syystä ei pystyittäisi myöskään pääomittamaan tai lisäämään luottokustannuksia näihin summiin ja tällä tavalla pyrkiä korottamaan summaa, josta luottokustannukset lasketaan. Luottokustannuksille ei kuitenkaan kielletä perimästä korkoa mutta se pitäisi ottaa huomioon korkokatossa. (HE 230/2018.)

Kuluttajansuojalain (38/1978) 7 luvun 17a §:n 3 momenttiin sisällytettiin poikkeus 2 momentin sääntelyyn. Kolmannessa momentissa poikkeuksena on se, että

luottokustannukset voidaan sopia 5 euroksi, jos luottoaika on sopimuksen mukaan vähintään 30 päivää. Kuluttajansuojalain (38/1978) 7 luvun 17a§:n 3 momentin mukaan:

Sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, muiden luottokustannusten enimmäismäärä voidaan sopia 5 euroksi edellyttäen, että luottoaika on sopimuksen mukaan vähintään 30 päivää. Kuluttajan 2 momentin perusteella maksettavaksi tulevat kustannukset eivät saa ylittää 150:tä euroa vuodessa, eikä luottokustannuksia saa periä kuluttajalta ennakolta pidemmältä kuin vuoden ajalta.

Hallituksen esityksen (230/2018) mukaan tällä on nimenomaan vaikutusta pienempiin ja lyhytaikaisiin luottoihin. Tässä kuitenkin haluttiin välttää kohtuuttomia summia luottokustannuksissa, kun on kyse summaltaan pienestä ja lyhytaikaisesta luotosta ja tästä syystä luottoaika pitää olla sovittu vähintään 30 päivän mittaiseksi (HE 230/2018).

Kuluttajansuojalain (38/1978) 7 luvun 17a§:n kolmannessa momentissa haluttiin asettaa myös summallinen raja luottokustannuksille ja se asetettiin 150 euroon vuodessa. Hallituksen esityksen (230/2018) mukaan rajaus on tarpeen, jotta luottokustannusten enimmäismäärä ei kasvaisi kohtuuttoman suureksi määrältään suuremmissa luotoissa. Samaa rajaa sovellettaisiin myös silloin, kun kyse on luotosta, jossa ei ole lainkaan luottorajaa. Hallituksen esityksen (230/2018) mukaan säännökset eivät kuitenkaan estä, että vuosimaksu peritään kuluttajalta jatkuvaa luottoa koskevassa sopimuksessa ennakolta, kunhan luottokustannusten määrä ei ylitä päiväkohtaisesti laskettuna enimmäisluottokustannusten määrää ja ei voida periä pidemmältä ajalta kuin vuodelta eteenpäin. (HE 230/2018.)

Kuluttajansuojalain (38/1978) 7 luvun 17a§:n 4 momentissa säädetään nyt luottokustannusten enimmäismäärän rikkomisesta aiheutuvista seurauksista. Kuluttajansuojalain (38/1978) 7 luvun 17a§:n 4 momentin mukaan:

Jos luotonantaja tai luotonvälittäjä rikkoo, mitä tässä pykälässä säädetään, kuluttajalla ei ole velvollisuutta maksaa luoton korkoa eikä muita luottokustannuksia lainkaan.

Hallituksen esityksen (230/2018) mukaan mikäli luotonantaja rikkoo korkokattoa tai luottokustannusten enimmäismäärää, jotka on aikaisemmissa momenteissa

määritely, ei kuluttajan tarvitse maksaa luotonkorkoa tai muita kustannuksia ollenkaan. Hallituksen esityksessä (230/2018) kerrottiin myös siitä, mitä pidetään luottokustannuksina ja mitä ei. Luottokustannukset määritellään kuluttajansuojalain (38/1978) 7 luvun 6§:n 1 ja 2 momentissa, eikä luottokustannuksina pidetä esimerkiksi kuluttajan sopimusrikkomuksen johdosta maksettavaksi tulevia maksuja, eikä kortin katoamisen johdosta perittäviä kustannuksia tai luoton hoitamiseen käytetystä tilistä perittäviä kustannuksia, jos tilin avaaminen on vapaaehtoista ja kustannukset on sopimuksessa eritelty. (HE 230/2018.)

Hallituksen esityksen (230/2018) mukaan myös, mikäli esimerkiksi tuomioistuimessa ilmeni, että sovittu luoton korko on ylittänyt korkokaton tai muiden luottokustannusten määrä on sovittu sallittua suuremmaksi, tuomioistuimen tulisi hylätä korkoa ja muita luottokustannuksia koskevat vaatimukset kokonaisuudessaan. Tämä hylkäys tulisi tehdä siinäkin tilanteessa, vaikka kantajan vaatimukset eivät ylitä säädettyjä rajoja. Tällainen tilanne voisi siis tarkoittaa sitä, kun luottokorko tai luottokustannukset ovat olleet sopimuksessa yli sallitun rajan mutta kantaja on kan-teessaan vaatinut kuitenkin vähemmän. Rikkomistilanteessa, jos sitten kuluttaja on jo maksanut näitä luoton korkoja tai muita luottokustannuksia, olisi kuluttajalla oikeus vaatia niiden palauttamista luotonantajalta- tai välittäjältä. Tämä säännös ei kuitenkaan vaikuta kuluttajan velvollisuuteen maksaa luottosopimuksen mukaista pääomaa takaisin. Hallituksen esityksessä (230/2018) on vielä mainittuna erikseen, että nämä koron ja luottokustannusten enimmäismäärät ovat ehdoton yläraja, eikä se silloin tarkoita sitä, että mikäli tämän lain säännöksiä noudatetaan, ei voisi yksittäistapauksessa silti tulla kysymykseen kohtuuttomat ehdot tai kiskonta. (HE 230/2018.)

Kuluttajansuojalain (38/1978) 7 luvun 17a §:n 5 momentin muutos ei koske vakuu-dettomia kulutusluottoja, vaan siinä rajataan tietyt luottokustannukset tämän sääntelyn ulkopuolelle, kun kyse on luoton vakuuden arvon turvaamisesta. Kuluttajan-suojalain (38/1978) 7 luvun 17a §:n 5 momentin mukaan:

Mitä 2–4 momentissa säädetään, ei koske luottokustannuksina pidettäviä vakuutusmaksuja, jos vakuutuksen tarkoituksena on luoton vakuuden arvon turvaaminen.

Tässä momentissa tarkoitetaan hallituksen esityksen (230/2018) mukaan esimerkiksi ajoneuvon hankkimiseen tarkoitetun luoton myöntämisen edellytyksenä olevan autovakuutuksen vakuutusmaksuja. Tästä syystä tämä kohta ei koske vakuuttomia kulutusluottoja mutta perustelen tämän kohdan käsittelyä, sillä että käyn läpi nämä kaikki 17a§:n kohdat järjestyksessä ja on oleellista tietää, mitä myös 5 momentissa säädetään.

Viimeiseksi tästä pykälästä vielä kuluttajansuojalain (38/1978) 7 luvun 17a §:n 6 momentin mukaan:

Jos kuluttaja maksaa luoton ennaikaisesti takaisin, sovelletaan 2 ja 3 momentin estämättä, mitä 27 ja 28 §:ssä säädetään. Jos luotto eräännytetään, sovelletaan 2 ja 3 momentin estämättä, mitä 35 §:ssä säädetään.

Tässä kuudennessa momentissa säädetään niin, että kuluttajansuojalain (38/1978) 7 luvun 27§:n mukainen kuluttajan oikeus maksaa kuluttajaluotto ennen sen erääntymistä ja 28§:n mukainen luotonantajan oikeus saada korvaus ennaikaisesta takaisinmaksusta toteutuvat lakimuutoksesta huolimatta. Kuluttajansuojalain (38/1978) 7 luvun 27§:n mukaan:

Kuluttajalla on oikeus maksaa kuluttajaluotto tai sen osa ennen luoton erääntymistä.

Jos kuluttaja maksaa luoton tai sen osan ennaikaisesti, on jäljellä olevasta luotonantajan saatavasta vähennettävä se osa luottokustannuksista, joka kohdistuu käyttämättä jäävään luottoaikaan. Luotonantaja saa kuitenkin periä kokonaisuudessaan luottosopimuksessa yksilöidyt, kyseisen luoton perustamiseen liittyvistä toimista aiheutuneet todelliset kulut.

Kuluttajansuojalain (38/1978) 7 luvun 28§:n mukaan:

Luotonantajalla on oikeus saada korvaus kuluttajalta tämän maksaessa luoton tai sen osan ennaikaisesti, jos luoton korkoa ei ole sidottu viitekorkoon (kiinteä korko).

Korvaus ei saa määrältään ylittää yhtä prosenttia takaisinmaksetun luoton määrästä tai, jos ennaikaisen takaisinmaksun hetkellä luottosopimuksen päättymiseen on vähemmän kuin yksi vuosi, puolta prosenttia takaisinmaksetun luoton määrästä. Korvauksena saa kuitenkin enintään periä koron määrän ennaikaisen takaisinmaksun ja luottosopimuksen päättymisen väliseltä ajanjaksolta.

Oikeutta saada korvausta ei kuitenkaan ole, jos:

- 1) luottoa on maksettu takaisin ennenaikaisesti viimeksi kuluneen vuoden aikana enintään 10 000 euroa;
- 2) takaisinmaksu suoritetaan lainaturvavakuutuksen nojalla; tai
- 3) takaisinmaksettava luotto perustuu käyttelytiliin liittyvään luottosopimukseen.

Kuluttajansuojalain (38/1978) 7 luvun 17a §:n 6 momentissa on myös säädetty, että mikäli luotto eräännytetään, niin siinä tapauksessa kuluttajansuojalain (38/1978) 7 luvun 35§:n mukainen eräännyttäminen toteutuu uudesta laista huolimatta. Kuluttajansuojalain (38/1978) 7 luvun 35§:n mukaan:

Jos luotonantaja vaatii maksueriä, jotka muuten eivät ole erääntyneet, luotonantajan saatavaa laskettaessa näistä maksueristä on vähennettävä se osa luottokustannuksista, joka kohdistuu käyttämättä jäävään luottoaikaan. Luotonantaja saa kuitenkin periä kokonaisuudessaan luottosopimuksessa yksilöidyt, kyseisen luoton perustamiseen liittyvistä toimista aiheutuneet todelliset kulut. Käyttämättä jäävä luottoaika luetaan alkavaksi erääntymisen voimaantulosta.

Luoton erääntyminen saa tulla voimaan aikaisintaan neljän viikon tai, jos kuluttajalle on aiemmin huomautettu viivästyksestä tai muusta sopimusrikkomuksesta, aikaisintaan kahden viikon kuluttua siitä, kun erääntymistä koskeva ilmoitus on jätetty tai lähetetty kuluttajalle. Jos kuluttaja tämän ajan kuluessa maksaa viivästyneen määrän tai oikaisee muun sopimusrikkomuksen, erääntyminen raukeaa.

Kuluttajansuojalain (38/1978) 7 luvun 17a§:n muutoksista huolimatta, tällä kuudennella momentilla on haluttu varmistaa, että nämä edellä mainitut pykälät tulevat sovellettavaksi.

5.2.4 Kuluttajansuojalain 7 luku 17b §

Kuluttajansuojalakiin (38/1978) lisättiin kokonaan uusi pykälä 17b maksuajan pidentämisestä perittävistä kuluista. Tämä hyväksyttiin hallituksen esityksen (230/2018) mukaisena. Lain mukaan:

Maksuajan pidentämisestä ennen saatavan erääntymistä saa periä kuluttajalta enintään 5 euroa edellyttäen, että maksuaika pitenee vähintään 14 päivällä.

Kuluttajalta tällaisista toimista perittävien kulujen yhteismäärä ei saa kuitenkaan ylittää vuodessa 20:tä euroa.

Tällä uudella säännöksellä halutaan rajoittaa sitä, kuinka maksuajan pidentämisestä voidaan periä rahaa ennen saatavan eräännyttämistä. Hallituksen esityksen (230/2018) mukaan maksu voitaisiin periä vain, jos maksuaika myös tosiasiallisesti pitenee, mikä merkitsee sitä, että maksua ei saisi periä kuluttajalta ennakolta esimerkiksi lisäpalvelusta, jonka perusteella kuluttaja voi halutessaan pidentää maksuaikaa. Tämä laki ei kuitenkaan kiellä luotonantajaa pidentämisestä maksuaikaa tai lykätä maksuja, nimittäin tämä laki ainoastaan rajoittaa siitä perittävien kulujen määrää. Maksuajan tulee siis pidentyä vähintään 14 päivällä ja tästä voidaan periä enintään 5 euroa mutta kuitenkaan perittävä määrä ei saa vuodessa ylittää 20:tä euroa. Säännöksessä ei määritellä sitä, tuleeko kuluttajan maksaa korkoa pidennyksen ajalta. Tämä määriteltäisiin sopimusehtojen ja kuluttajansuojalain (38/1978) säännösten mukaan. Kuitenkin hallituksen esityksessä (230/2018) sanotaan, että pidennysajalta ei voida periä suurempaa luottokorkoa kuin alkuperäisenä luottoaikana. (HE 230/2018.)

5.3 Yhteenveto

Tässä luvussa tutkin siis lain sanamuodon tulkinnan ja historiallisen tulkinnan kautta pikaluottosäätelyn kehittämisen -hankkeen pohjalta tulleiden lakimuutosten sisältöä. Tutkin lain kohta kerrallaan, mitä on muutettu sekä lain taustaa, mitä lainsäätäjä on lailla tarkoittanut. Rajasin nämä tutkimukseni koskemaan muutoksia, jotka koskevat vakuudettomia kulutusluottoja. Seuraavassa luvussa tutkin sitä, millaisia tavoitteita tällä lakihankkeella ja lainsäädännöllisillä muutoksilla on.

6 LAKIUUDITUKSEN TAVOITTEET

Tässä luvussa tutkin lakiuudistuksen takana olevia tavoitteita. Tavoitteiden tutkimisessa hyödynnän lainopillisten metodien lisäksi myös muiden alojen näkökulmia eli esimerkiksi tarkastelen tavoitteita yhteiskunnan näkökulmasta, yksilön näkökulmasta sekä eettisestä näkökulmasta. Luvun lopussa tutkin, millaista kritiikkiä lakimuutos on saanut ja millaisia erilaisia vaihtoehtoja on ehdotettu lakimuutoksen lisäksi tavoitteeseen pääsemiseksi.

6.1 Mitä lakimuutoksella tavoitellaan?

Kuluttaja-asiamiehen aloitteesta (2016) on aistittavissa selkeät tavoitteet: velkaongelmien parantaminen ja ratkaiseminen. Yhteenvetona kuluttaja-asiamiehen aloitteen (2016) mukaan lakiuudistuksen tavoitteena on oikeustilan selvittäminen ja lainsäädännön muuttaminen niin, että kuluttajien oikeudet toteutuisivat tehokkaammin. Aloite perustui erityisesti 1.6.2013 voimaantulleeseen korkokattosäännöksen valvonnassa tehtyihin havaintoihin. Aloitteen mukaan lakiuudistukselle on kiireellinen tarve, ja että kuluttajilta veloitetaan edelleen kohtuuttoman suuria luottokustannuksia, vaikka 2013 tulleen korkokaton piti ratkaista velkaantumisongelma. Kuluttaja-asiamies (2016) arvioi aloitteessa, että tämä tavoite on jäänyt täyttymättä pitkälti lainsäädännön soveltamisalarajauksen vuoksi. Tästä syystä Kuluttaja-asiamiehen aloitteessa (2016) ehdotetaan korkokattosääntelyn soveltamisalan laajentamista muihinkin kuin alle 2000 euron luottoihin. (Kilpailu- ja kuluttajavirasto 2016.)

On oleellista ymmärtää, että Kuluttaja-asiamiehen aloitteessa (2016) mainitaan myös se, että Suomen Asiakastieto Oy:n mukaan maksuhäiriömerkinnät kasvavat vuosi vuodelta ja maksuhäiriömerkintöjä on nyt enemmän kuin koskaan. Kuluttaja-asiamiehen aloite on vuodelta 2016 ja Suomen asiakastieto Oy:n mukaan (2018) 2018 vuonna rekisterissä oli kesäkuun lopussa yli 379 000 maksuhäiriöistä henkilöä, mikä on ollut uusi ennätys. Maksuhäiriöisten henkilöiden määrä on kasvanut yhtäjaksoisesti vuodesta 2009 lähtien (Suomen Asiakastieto Oy 2018). Suomen Asiakastieto Oy:n tiedotteen (2019) mukaan maksuhäiriöisten henkilöiden määrä on jatkanut kasvuaan alkuvuonna 2019. Maaliskuun lopussa 383 500 suomalaisella

oli maksuhäiriömerkintöjä Asiakastieto Groupin henkilöluottotietorekisterissä (Suomen Asiakastieto Oy 2019).

Hallituksen esityksen (230/2018) ja Talousvaliokunnan mietinnön (39/2018) mukaan hintasääntelyä laajennetaan koskemaan kaiken kokoisia luottoja ja korkokatto muutetaan todelliseen vuosikorkoon pohjautuvasta mallista niin, että laissa asetetaan yläraja kuluttajan nostaman luoton korolle. Myös luotolle perittäville luottokustannuksille asetettaisiin laissa selkeät rajat. Näillä tavoitellaan Hallituksen esityksen (230/2018) mukaan, että sääntely olisi nykyistä tehokkaampaa, luottojen hinnoittelu läpinäkyvämpää ja sääntelyn noudattaminen ja sen valvonta nykyistä yksinkertaisempaa. Kun 2013 vuonna korkokatto säädettiin koskemaan ainoastaan alle 2000 euron luottoja, alkoivat luotonantajat tarjoamaan enemmän suurempia eli yli 2000 euron luottoja, sääntelyn kiertämiseksi. Tästä johtuen jatkossa halutaan hintasääntelyn kattavan kaiken kokoiset luotot. (HE 230/2018.)

Oikeusministeriön julkaisemassa tiedotteessa Luottojen korkokatto laajenee ja tiukenee syyskuussa (2019) kerrotaan, että muutosten tarkoituksena on kohtuullistaa tarjolla olevien kuluttajaluottojen hinnoittelua, vähentää kuluttajaluotoista aiheutuvia velkaongelmia ja helpottaa lain noudattamisen valvontaa. Lain rikkomisen seurauksena voi olla, että kuluttajalta ei saisi periä korkoa eikä muita luottokustannuksia ollenkaan ja tällä on tavoiteltu sääntelyn noudattamisen tehostamista. Talousvaliokunnan mietinnössä (39/2018) seuraamuksista sanottiinkin, että seuraamusten tulee olla riittävän ankarat, jotta niillä on ennaltaehkäisevä vaikutus. Hallituksen esityksessä (230/2018) sanotaan myös, että hintasääntelyn rikkomisen seuraamuksia on kovennettava juuri sääntelyn noudattamisen tehostamiseksi mutta myöskin sillä selkeytetään oikeustilaa. Talousvaliokunnan mietinnössä (39/2018) sanottiinkin, että oikeustilaa selkeyttää, jos seuraamukset ovat yhdenmukaiset riippumatta siitä, onko kyse yksinomaan pakottavan kansallisen lain vastaisesta ehdosta vai samanaikaisesti kohtuuttomasta vakiosopimusehdosta. Oikeustilan selkeyttäminen auttaa myös sitä, että kuluttaja pystyy itse jatkossa paremmin arvioimaan, noudattaako luotonantaja tai luotonvälittäjä lakia. (Oikeusministeriö 2019.)

6.2 Kritiikki liittyen lakimuutoksen toteuttamiseen ja tavoitteisiin

Se, onko tämä tapa oikea tapa säännellä ja vähentää velkaantumista, selviää vasta tulevaisuudessa. Tähänkin mennessä luotontarjoajat ovat keksineet keinon niin sanotusti kiertää lainsäädäntöä (HE 230/2018), voi olla mahdollista, että se tapahtuu tulevaisuudessakin. Kun 2013 korkokatto 50 % määrättiin koskemaan alle 2000 euron kuluttajaluottoja, luotontarjoajat alkoivat myöntämään enemmän yli 2000 euron luottoja, kiertääkseen sääntelyä (HE 230/2018). Tuomas Lehtonen kirjoittaa Pikavipit ruotuun tiukalla korkokatolla ja käräjäoikeuksien toiminnalla -artikkelissaan (2019), että kuluttajansuojalakiin (38/1978) ja oikeudenkäymiskaareen (4/1734) tehdyt muutokset eivät yksinomaan poista kulutusluotoista syntyviä ongelmia.

Tuomas Lehtonen haastattelee artikkelissaan (2019) kuluttajansuojalain (38/1978) uudistuksen valmisteluun vuonna 2013 ja 2018 osallistunutta Itä-Uudenmaan käräjäoikeuden osastonjohtaja ja käräjätuomari Jyrki Rinnemaata. Rinnemaa huomauttaa esimerkiksi siitä, että luottoa tarjoavat yritykset osaavat kyllä reagoida muutoksiin. Rinnemaa toteaa, että kulutusluottoja tarjoavista yrityksistä ovat kansainvälisiä ja voivat siirtää toimintaansa maihin, joissa sääntely on Suomea kevyempää tai alkavat tarjoamaan suurempia luottoja turvatakseen luottokustannusten kautta kertyvät voittonsa. Rinnemaa on sitä mieltä, että kuluttajaviranomaisella pitäisikin olla mahdollisuus puuttua kohtuuttomiin luottoehtoihin etupainotteisesti, johon hän ehdottaa, että kuluttajaviranomaisella olisi mahdollista tarkistaa luottoehdot ja määrätä sanktiomaksuja kohtuuttomista ehdoista. (Lehtonen 2019.)

Rinnemaa tuo myös esiin muunlaisia ratkaisuehdotuksia ongelmaan artikkelissa (2019). Rinnemaa ehdottaa, että tulisi puuttua enemmän pikavippien markkinoitiin, pitäisi luoda positiivinen luottotietorekisteri sekä talous- ja velkaneuvonnan toimintamahdollisuuksia tulisi laajentaa. Positiivinen luottotietorekisteri tarkoittaisi sitä, että rekisteristä löytyisi kuluttajille myönnettyjä luottoja koskevia tietoja ja toisaalta luotonhakijoiden tuloja koskevia tietoja (Oikeusministeriö 2018). Rinnemaa puhuu myös sosiaalisen luotonuksen laajentamisesta. Sosiaalinen luotto tarkoittaa kunnan myöntämää luottoa sellaiselle henkilölle, joka pientuloisuutensa ja

vähävaraisuutensa vuoksi ei ole mahdollinen saamaan kohtuuehtoista luottoa muulla tavoin, mutta henkilöllä on kuitenkin kyky suoriutua luoton takaisinmaksusta (Sosiaali- ja terveysministeriö). Sosiaalisella luotolla henkilö voi esimerkiksi maksaa pois korkeakorkoiset kulutusluotot ja maksaa sitten kunnalle luottoa pois pienemmällä korolla (Takuusäätiö). (Lehtonen 2019.)

Samaa aihetta pohtii Kuluttaja-asiamies Katri Väänänen blogitekstissään *Ratkaiseko uusi pikaluottojen 20%:n korkokatto velkaantumisongelmat?* (2019). Väänänen on sitä mieltä, että velkaantumisongelmaan tarvitaan laaja-alaisia toimenpiteitä sen parantamiseksi ja asiasta ollaan samaa mieltä. Hänen mielestään uusi lakimuutos on parannus nykytilanteeseen mutta se ei ikävä kyllä ratkaise ongelmaa. Väänänen huomauttaa tekstissään muun muassa sen, että uusi 20%:n korkokatto koskee ainoastaan 1.9.2019 jälkeen tehtyjä luottosopimuksia, joten suuret määrät ihmisiä jäävät edelleen painimaan suurien korkojen kanssa. Kuluttaja-asiamies olisi halunnut, että korkokatto olisi ulottunut myös limiittiluotoista tehtyihin uusiin nostoihin mutta tämä ei mennyt läpi. (Väänänen 2019.)

Kuluttaja-asiamies Väänänen blogitekstissään (2019) kertoo myös toisesta kokonaisuudesta, jonka olisi halunnut lainsäädäntöömme mutta tätä ei oltu ehditty valmistella. Hän puhuu absoluuttisesta kustannuskatosta, joka tarkoittaisi siis käytännössä sitä, että luottokustannukset eivät saisi milloinkaan ylittää alkuperäisen luoton määrää. Tällä mallilla olisi voitu estää se, että luotonantajat kerryttävät laina-aikoja pidentämällä enemmän kuluja luotoista. Väänänen huomauttaa myös, että kuluttajaluotoille on tällä hetkellä kysyntää, joten hänen mielestään ratkaisuna tähän voisi olla se, että yhteiskuntamme pitäisi pystyä tarjoamaan kuluttajille tasapuolisesti kohtuuhintaista sosiaalista luototusta. (Väänänen 2019.)

Hallituksen esityksessä (230/2018) sanotaankin, että on selvää, että ehdotettu sääntely ei yksinomaan poista velkaantumisongelmaa, vaan myös muita keinoja tarvitaan. Hallituksen esityksessä (230/2018) luetellaan samoja keinoja kuin jo aikaisemmin tässä luvussa toin esille. Hallituksen esityksen (230/2018) mukaan muun muassa sosiaalisen luototuksen saamista tulisi edistää Suomessa ja kuluttajaluottojen markkinointiin tulisi puuttua ja tästä onkin käynnissä selvitystyö

Oikeusministeriössä. Velkaongelmien ennaltaehkäisemiseksi talous- ja velkaneuvontaa tehostetaan resursseja vahvistamalla. Hallituksen esityksessä (230/2018) puhutaan myös positiivisen luottotietoreksiterin rakentamisesta, jolla taattaisiin vastuullisempaa luotonmyöntöä. Ylivelkaantuneiden aseman parantamiseksi myös tuomioistuimet saivat lisämäärärahan vuodelle 2019 velkomusasioiden joutuisaan käsittelyyn. Hallituksen esityksen (230/2018) mukaan myös ulosottolaitos on saanut resurssilisäyksen velallisten neuvonnan tehostamiseen. (HE 230/2018.)

6.3 Tavoitteiden yhteenveto

Tässä luvussa analysoin lakihankkeen tarkoitusta ja tavoitteita. On oleellista myös ymmärtää se, että ainoastaan tämä lakimuutospaketti ei ole ratkaisu tavoitteisiin pääsemiseksi. Tässä luvussa tutkin myös sitä, millaista kritiikkiä lakimuutos on saanut ja millaisia muita keinoja on ehdotettu tavoitteeseen pääsemiseksi.

Tavoitteet velkaantumisongelman ratkaisemiseksi eivät siis täyty pelkästään tällä lakihankkeella mutta asiasta ollaan pitkälti samaa mieltä, että tämä on askel oikeaan suuntaan. Lakihankkeen tavoitteet oikeustilan selkeyttämiseksi, valvonnan tehostus ja sääntelyn noudattamisen tehostaminen ovat alku velkaantumisongelman ratkaisemiseen. Aloitettu keskustelu tilanteen parantamiseksi on tärkeää.

Seuraavassa luvussa käyn läpi ja analysoin tutkimukseni tuloksia ja luotettavuutta. Analysoin myöskin opinnäytetyöprosessiani, tutkimuksen toteuttamista ja metodien käyttöä. Lopuksi kerron vielä jatkotutkimusideoistani tutkimukseni pohjalta.

7 TUTKIMUSTULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä luvussa käyn läpi oikeusdogmaattisen tutkimukseni tuloksia ja luotettavuutta sekä analysoin niitä. Analysoin myös tutkimukseni kulkua ja toteuttamista sekä metodieni käyttöä. Viimeiseksi tässä luvussa käyn läpi jatkotutkimusideoita tutkimukseni pohjalta.

7.1 Tutkimustulosten yhteenveto ja johtopäätökset

Tutkimustuloksena voidaan sanoa, että vakuudettomat kulutusluotot ovat kuluttajaluottoja, joita myönnetään kotitalouksille henkilökohtaiseen käyttöön tulevien kulutustavaroiden ja palveluiden hankkimiseksi ilman vakuuksia. 1.9.2019 voimaan astuneella lainsäädännöllä saatiin aikaan muutoksia vakuudettomien kulutusluottojen kuluissa ja koroissa. Vakuudettomien kulutusluottojen kannalta merkittävin muutos korkolain (633/1982) 2§:n oli 3 momenttiin tehty lisäys siitä, että vertaislainat rinnastettiin kuluttajaluottoihin. Vertaislainauksen oikeussäätely on ollut hieman epäselvää, koska se on melko uusi tuote Suomen markkinoilla ja tällä haluttiin selventää oikeustilaa vertaislainojen osalta. (HE 230/2018.)

Suurimmat lakimuutokset tehtiin kuluttajansuojalakiin (38/1978). Minun tutkimukseni kannalta merkittävät muutokset olivat 4 luvun 1§:n ja 2§:n muutokset sopimuksen sovittelusta ja tulkinnasta. Merkittävimpänä muutoksena tässä oli se, että mikäli sopimusehto on laadittu etukäteen ilman, että kuluttaja on voinut vaikuttaa sen sisältöön, tällöin kohtuuton ehto on pääsääntöisesti jätettävä huomioimatta ja sopimus jätettävä muilta osin muuttumattomana, jos se voi sellaisenaan pysyä voimassa. Tämän muutoksen kautta muutettiin siis edellä mainituissa tilanteissa pääsäännöksi se, että kohtuuton ehto jätetään kokonaan huomioon ottamatta, eikä sitä esimerkiksi sovitella kohtuulliseksi. Tästä kuitenkin mainittiin hallituksen esityksessä (HE 230/2018) poikkeuksia. Esimerkiksi, jos kohtuuttomalla ehdolla on niin keskeinen merkitys sopimussuhteessa, voitaisiin tällaisessa tilanteessa mahdollisesti sovitella kohtuutonta ehtoa kohtuulliseksi. Myös tilanteissa, joissa sopimusehdon pätemättömäksi toteamisesta syntyisi kuluttajalle negatiivisia seuraamuksia, voitaisiin kansallisessa tuomioistuimessa poistaa sopimusoikeuden periaatteita

noudattaen kohtuuton sopimusehto ja korvata se kansallisen oikeuden tahdonvaltaisella säännöksellä.

Kuluttajansuojalain (38/1978) 7 luku, joka koskee kuluttajaluottoja, koki suuren muutoksen. Tässä seuraavaksi yhteenvetona vielä kaikki nämä muutokset. Kuluttajansuojalain (38/1978) 7 luvun 6§, joka koskee luottokustannusten määrittelyä, muutettiin niin, että tähän pykälään lisätiin 4 momentti. Tässä 4 momentissa selvennetään, että luoton korolla tarkoitetaan vuotuista korkoa ja tällä haluttiin sisällyttää lakiin luoton koron määritelmä. Taulukossa 1 yhteenvetona kuluttajansuojalain (38/1978) 7 luvun 17a§:n muutokset.

Taulukko 1. Kuluttajansuojalain (38/1978) 7 luvun 17a§:n muutokset

Kuluttajansuojalain (38/1978) 7 luvun 17a§: 1 momentti	Kuluttajan nostamalle luotolle perittävää luoton korkoa ei saa sopia 20:tä% suuremmaksi
Kuluttajansuojalain (38/1978) 7 luvun 17a§: 2 momentti	Kuluttajan maksamat luottokustannukset (ei luoton korko) eivät saa päivää kohden ylittää 0,001% luottosopimuksen mukaisesta luoton määrästä tai luottorajasta luottosopimuksen voimassaoloajalta
Kuluttajansuojalain (38/1978) 7 luvun 17a§: 3 momentti	POIKKEUS! Luottokustannukset voidaan sopia 5 euroon mikäli luottoaika on sopimuksen mukaan vähintään 30 päivää, kuitenkin eivät saa ylittää 150€ vuodessa. Eikä näitä voida periä ennakolta vuotta pidemmältä ajalta
Kuluttajansuojalain (38/1978) 7 luvun 17a§: 4 momentti	Rikkomistilanteessa, kuluttajalla ei velvollisuutta maksaa luoton korkoa eikä muita luottokustannuksia lainkaan
Kuluttajansuojalain (38/1978) 7 luvun 17a§: 5 momentti	Luottokustannuksina ei pidetä vakuutusmaksuja, jos vakuutuksen tarkoituksena luoton vakuuden arvon turvaaminen
Kuluttajansuojalain (38/1978) 7 luvun 17a§: 6 momentti	Tämä pykälä ei estä luoton ennaikaisesta maksamisesta tai eräännyttämisestä säädettyjen pykälien toteutumista

Kuluttajansuojalain (38/1978) 7 luvun 17a§ koki merkittävän muutoksen. Tätä pykälää ei hyväksytty hallituksen esityksen (230/2018) mukaisena vaan Talousvaliokunnan korjausehdotusten pohjalta sitä hieman muutettiin (TaVM 39/2018). Hallituksen esityksessä (230/2018) korkokatoksi ehdotettiin 30 prosenttia mutta tämä

muutettiin Talousvaliokunnan mietinnön (39/2018) mukaan 20 prosenttiin. Taulukoon 1 olen kerännyt lyhyesti johtopäätökset siitä, miten tämä kuluttajansuojalain (38/1978) 7 luvun 17a§ on muuttunut momentti kerrallaan.

Kuluttajansuojalain (38/1978) 7 lukuun lisättiin uusi pykälä 17b§. Tässä uudessa pykälässä säännellään maksuajan pidentämisestä perittävistä kuluista nimenomaan ennen saatavan eräännyttämistä. Tämän uuden pykälän mukaan maksuajan pidentämisestä ennen saatavan eräännyttämistä, voidaan periä enintään 5 euroa ja maksuajan tulee pidentyä vähintään 14 päivällä. Tässä pykälässä haluttiin myös määrittellä vuosittainen enimmäisraja 20 euroa, joka voidaan periä maksuajan pidentämisestä. Tällä lailla ei kuitenkaan kielletä luotonantajaa pidentämisestä maksuaikaa tai lykätä maksuja mutta se rajoittaa siitä perittävien kulujen määrää.

Lakimuutosten tavoite oli alun perin velkaongelmien parantaminen ja ratkaiseminen. Kuluttaja-asiamiehen aloitteesta (2016) lähtien tavoitteeksi asetettiin oikeustilan selvittäminen ja lainsäädännön muuttaminen niin, että kuluttajien oikeudet toteutuisivat tehokkaammin. Muutosta pidettiin kiireellisenä, sillä huomattiin, että 2013 vuoden korkokattouudistus ei ollut tuonut tätä haluttua ratkaisua velkaantumisongelmaan. Itseasiassa maksuhäiriömerkinnät ovat vain jatkaneet kasvuaan ja niitä on Suomen Asiakastieto Oy:n (2019) mukaan enemmän kuin koskaan. Tämän pohjalta hallituksen esityksessä (230/2018) ja Talousvaliokunnan mietinnössä (39/2018) oltiin samaa mieltä siitä, että korkokaton ja muunkin sääntelyn tulee koskea kaiken kokoisia luottoja. Haluttiin myös asettaa korkokatto, joka poikkeaisi todelliseen vuosikorkoon pohjautuvasta mallista niin, että laissa asetetaan yläraja kuluttajan nostaman luoton korolle ja tämä olikin se jo yllä mainitsemani 20%. Tämän lisäksi luotolle perittäville luottokustannuksille asetetaan selkeä määrällinen raja. Hallituksen esityksessä (230/2018) kerrottiin, että näillä tavoitellaan sitä, että sääntely olisi nykyistä tehokkaampaa, luottojen hinnoittelu läpinäkyvämpää ja sääntelyn noudattaminen ja sen valvonta nykyistä yksinkertaisempaa.

Oikeusministeriön julkaisemassa tiedotteessa (2019) sanottiin, että muutosten tarkoituksena on kohtuullistaa tarjolla olevien kuluttajaluottojen hinnoittelua, vähentää kuluttajaluotoista aiheutuvia velkaongelmia ja helpottaa lain noudattamisen

valvontaa. Myös puhuttiin lakimuutoksen ennalta ehkäisevästä vaikutuksesta eli kun lain rikkomisen seuraamukset ovat tarpeeksi ankarat, kuten rikkomistilanteessa kuluttajalta ei saisi periä korkoa eikä muita luottokustannuksia ollenkaan, halutaan välttää tällaista tilannetta ja noudatetaan lakia tarkemmin (TaVM 39/2018; HE 230/2018). Oikeusministeriön tiedotteessa (2019) sanottiin myös, että kun tällä lakimuutoksella selkeytetään lakia ja on asetettu tarkat rajat, on kuluttajan itse helpompi arvioida, noudattaako luotonantaja tai luotonvälittäjä lakia.

Tutkin myös työssäni sitä, millaista kritiikkiä tämä lakimuutos ja sen tavoitteet saivat. On oleellista ymmärtää, että velkaantumisongelma ei ratkea yhdessä yössä. Aika näyttää sen, mitä vaikutuksia lakimuutoksella on suhteessa sen tavoitteisiin. Hallituksen esityksessä (230/2018) sanotaankin jo, että ehdotettu sääntely ei yksinomaan poista velkaantumisongelmaa, vaan myös muita keinoja tarvitaan. Tällaisia muita keinoja olisivat muun muassa sosiaalisen luotonuksen laajentaminen, positiivisen luottotietorekisterin luominen, talous- ja velkaneuvonnan laajentaminen ja yleisesti velkaantumista ehkäisevä toiminta, kuluttajaluottojen markkinointiin puuttuminen ja absoluuttinen kustannuskatto (Lehtonen 2019; Väänänen 2019). Hallituksen esityksessä (230/2018) oli huomioitu jo näitä edellä mainittuja keinoja. Tulevaisuudessa voimme siis todennäköisesti odottaa lisää muutoksia lainsäädäntöön liittyen kuluttajaluottoja. Hallituksen esityksessä (230/2018) sanottiinkin, että muun muassa oikeusministeriössä on käynnissä selvitys työ liittyen kuluttajaluottojen markkinointiin.

7.2 Tutkimuksen luotettavuus

Teorialähtöisessä tutkimuksessa luotettavuutta arvioidaan yleensä validiteetin ja reliabiliteetin mittareilla (Hirsjärvi, Remes & Sarjavaara 2009). Validiteetti ilmaisee sen, miten hyvin tutkimuksessa käytetty mittausten menetelmä mittaa juuri sitä tutkitavan ilmiön ominaisuutta, mitä on tarkoituskin mitata (Tilastokeskus). Validiteetti kertoo siis pätevyydestä eli minun työssäni se merkitsee sitä, onko tutkittu oikeita asioita tutkimusongelman ratkaisemiseksi. Tutkimuksessani validiteettia voidaan mitata sillä, että millaisia oikeuslähteitä on käytetty. Työssäni on käytetty tutkimuskysymyksiin ja tutkimuksen aiheeseeni sovellettavaa lainsäädäntöä,

lainvalmisteluasiakirjoja, oikeuskirjallisuutta ja auktoriteettisia lähteitä. Reliabiliteettiä sen sijaan ilmaisee sen, miten luotettavasti ja toistettavasti käytetty mittari mittaa haluttua ilmiötä (Tilastokeskus). Tutkimukseni reliaabeliutta perustelen sillä, että tutkimuksessani käytetään paljon lainsäädäntöä ja lähteitä, jotka perustuvat lainsäädäntöön. Tällöin uudelleen tehty tutkimus osoittaisi pitkälti samoja tuloksia. Tietysti lain tulkinta voisi tuoda mahdollisesti eroja. (Hirsjärvi, Remes & Sarjavaara 2009.)

7.3 Tutkimuksen toteuttamisen analysointi

Oikeustieteen metodien ja metodologian käyttäminen on haastavaa, sillä sitä ei opi ainoastaan luennoilla tai oppailla vaan osaaminen tulee käytännön kautta lukemalla ja harjoittamalla oikeustiedettä. Minulle tämä oli ensimmäinen kunnan oikeusdogmaattinen tutkimus, joten tutkijana olen vasta lähtökuopissa. Ymmärsin metodien tarkoituksen ja käytön vasta tehdessäni opinnäytetyötä, mistä opin seuraavaa tutkimusta varten perehtyä paremmin metodeihin heti alusta asti ja hyödyntää niitä työssäni. Tein työni oikeusdogmaattisena eli lainopillisena tutkimuksena, hyödyntäen metodina eri tulkintatapoja sekä tulkinnan metodina analyttistä teoriaa. Tämän metodin avulla tulkitsin ja analysoin lakia siitä näkökulmasta, miten lakimuutokset käytännössä muuttavat vakuudettomien kulutusluottojen kannalta ja mikä lakimuutoksen tarkoitus sekä tavoite on. Tätä metodologiaa käyttämällä liitin tutkimukseni tulokset osaksi isompaa kokonaisuutta eli minun tutkimuksessani on oleellista ymmärtää, miksi lakimuutos on ollut tarpeellinen, jotta ymmärtää tutkimukseni tuloksia eli millaisia vakuudettomat kulutusluotot ovat luonteeltaan, mitä muutoksia lakiin vakuudettomien kulutusluottojen osalta on tehty ja mitkä ovat ne tavoitteet lakimuutoksen takana.

Analyttisen oikeustieteen menetelmän käyttö kuitenkin on hiipunut Suomessa, koska sitä on kritisoitu sääntökeskeisenä ja muodollisloogisena oppina, joka sivuuttaa historian, yhteiskunnan politiikan ja arvot (Hirvonen 2011). Jos olisin työssäni käyttänyt esimerkiksi argumentaatioteoriaa, olisin voinut tutkia aiheitani enemmän puolesta ja vastaan asetelman kautta. Tämä olisi vaikuttanut tuloksiini siten, että olisin tutkinut enemmän lakimuutoksen kannattajia ja syitä miksi sitä kannatetaan

sekä toisaalta lakimuutosta vastustavia ja miksi lakimuutosta vastustetaan. Tällä menetelmällä olisin varmasti saanut myös eri näkökulmia siihen, millaisia kulutusluotot ovat eri tahojen mielestä. Käyttämälläni metodilla en saanut tuloksia paljon siitä, mitä mieltä kulutusluotoista ollaan. Pohdin myös metodina hermeneutiikkaa, mutta tämän lainopin harjoittajalla on oltava esiyymmärrys ja esikäsitys voimassaolevasta oikeudesta ja lainopin traditiosta (Hirvonen 2011). Minulta löytyy tästä oikeudenalasta kyllä esiyymmärrystä ja esikäsitystä mutta ei siinä määrin, että olisin osannut hyödyntää tätä metodologiaa työssäni.

7.4 Jatkotutkimusideat

Tutkimukseni kohteella on paljon uutuusarvoa, sillä lakimuutos on tullut vasta juuri voimaan. Tästä aiheesta löytyy jo nyt paljon tutkittavaa ja mitä enemmän aika kuluu, tutkittavaa tulee vielä lisää. Luottotuotteiden muutoksia markkinoilla tämän lakimuutoksen jälkeen olisi mielenkiintoista tutkia. Olisi myös mielenkiintoista tutkia, miten lakimuutos vaikuttaa luotontarjoajiin tai luotonvälittäjiin. Tutkimuksessani ei juurikaan käsitelty sitä, miten laki saatavien perinnästä (513/1999) ja oikeudenkäymiskaari (4/1734) muuttuivat, joten näitä muutoksia ja niiden vaikutuksia voisi tutkia jatkotutkimuksessa.

LÄHTEET

Aaltonen, M. & Koskinen, K. 2019. Uudet keinot tarpeen kulutusluottojen hillitsemiseksi. Viitattu 7.9.2019. <https://www.eurojatalous.fi/fi/2019/2/uudet-keinot-tarpeen-kulutusluottojen-hillitsemiseksi/>

Aluehallintovirasto. 2019. Kuluttajaluotot. Aluehallintoviraston verkkosivuilta. Viitattu 27.9.2019. <https://www.avi.fi/web/avi/kuluttajaluotot>

Aluehallintovirasto. 2019. Luotonantajat ja vertaislainanvälittäjät. Aluehallintoviraston verkkosivuilta. Viitattu 27.9.2019. <https://www.avi.fi/web/avi/luotonantajat>

Autio, M. 2018, päivitetty 2019. Pikaluottosääntelyn kehittäminen. Lakihankkeiden tietopaketti Eduskunnan verkkosivuilla. Viitattu 23.8.2019. https://www.eduskunta.fi/FI/tietoaeduskunnasta/kirjasto/aineistot/kotimainen_oikeus/LATI/Sivut/pikaluottosaantelyn-kehittaminen.aspx

Bergström, E. 2012, päivitetty 2014. Pikaluottolainsäädäntö. Lakihankkeiden tietopaketti Eduskunnan verkkosivuilla. Viitattu 27.9.2019. https://www.eduskunta.fi/FI/tietoaeduskunnasta/kirjasto/aineistot/kotimainen_oikeus/LATI/Sivut/pikaluottolainsaadanto.aspx

Finanssiala. 2019. Säästäminen, luotonkäyttö ja maksutavat. Viitattu 7.9.2019. http://www.finanssiala.fi/materiaalit/SLM%202019_Tutkimusraportti.pdf

Finanssivalvonnan (Fiva) rooli kuluttajansuojassa. 2018. Finanssivalvonnan verkkosivuilta. Viitattu 28.9.2019. <https://www.finanssivalvonta.fi/kuluttajansuoja/fivan-rooli-kuluttajansuojassa/>

HE 230/2018. Hallituksen esitys Eduskunnalle kuluttajaluottosopimuksia ja eräitä muita kuluttajaluottosopimuksia koskevien säännösten muuttamisesta. Viitattu 27.8.2019. https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/KasittelytiedotValtiopaivaasia/Sivut/HE_230+2018.aspx

HE 64/2009. Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi kuluttajansuojalain 7 luvun, rikoslain 36 luvun 6 §:n ja korkolain 4 §:n muuttamisesta. Viitattu 28.9.2019. https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Documents/he_64+2009.pdf

HE 77/2016. Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi kuluttajansuojalain muuttamisesta, asunto-omaisuuteen liittyvien kuluttajaluottojen välittäjistä ja eräiden luotonantajien ja luotonvälittäjien rekisteröinnistä sekä eräksi niihin liittyviksi laeiksi. Viitattu 5.10.2019. https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Kasittelytiedot-Valtiopaivaasia/Sivut/HE_77+2016.aspx

HE 199/1996. Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi saatavien perinnästä ja laeiksi eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta. Viitattu 12.10.2019. https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Documents/he_199+1996.pdf

HE 169/2009. Hallituksen esitys Eduskunnalle maksupalvelulaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Viitattu 12.10.2019. https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Documents/he_169+2009.pdf

HE 247/1981. Hallituksen esitys Eduskunnalle Oikeustoimen kohtuullistamista koskevaksi lainsäädännöksi. Viitattu 12.10.2019. <https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/sivut/trip.aspx?triptype=ValtiopaivaAsiat&docid=he+247/1981>

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki. Tammi.

Hirvonen, A. 2011. Mitkä metodit? Opas oikeustieteen metodologiaan. Helsinki.

Järvelä, K., Rajjas, A. & Saastamoinen, M. 2019. Pikavippiongelmiin laatu ja laajuus. Kilpailu- ja kuluttajaviraston julkaisema selvitys. <https://www.kkv.fi/globalassets/kkv-suomi/julkaisut/selvitykset/2019/kkv-selvityksia-3-2019-pikavippiongelmiin-laatu-ja-laajuus.pdf>

Kilpailu- ja kuluttajavirasto. 2014. Luotot. Kilpailu- ja kuluttajaviraston verkkosivuilta. Viitattu 5.9.2019. <https://www.kkv.fi/Tietoa-ja-ohjeita/Maksut-laskut-perinta/luotot/>

Kilpailu- ja kuluttajavirasto. 2014. Luottosanasto. Kilpailu- ja kuluttajaviraston verkkosivuilta. Viitattu 5.9.2019. <https://www.kkv.fi/Tietoa-ja-ohjeita/Maksut-laskut-perinta/luotot/luottosanasto/>

Kilpailu- ja kuluttajavirasto. 2016. Kuluttaja-asiamiehen aloite kuluttajaluottolainsäädännön muuttamisesta sekä kohtuuttomia sopimusehtoja koskevan sääntelyn tarkastamiseksi. Kilpailu- ja kuluttajaviraston verkkosivuilla. Viitattu 30.9.2019. <https://www.kkv.fi/ratkaisut-ja-julkaisut/aloitteet-lausunnot-ja-kannanotot/2016/kuluttaja-asiamiehen-aloite-kuluttajaluottolainsaadannon-muuttamiseksi-seka-kohtuuttomia-sopimusehtoja-koskevan-saantelyn-tarkistamiseksi/>

Kilpailu- ja kuluttajavirasto. 2017. tarkistettu 2019. Kuluttajaluottojen tarjoaminen. Kuluttaja-asiamiehen linjaus. Kilpailu- ja kuluttajaviraston verkkosivuilla. Viitattu 7.9.2019. <https://www.kkv.fi/ratkaisut-ja-julkaisut/julkaisut/kuluttaja-asiamiehen-linjaukset/aihekohtaiset/kuluttajaluottojen-tarjoaminen/>

Kiuru, A. & Määttä, T. 2019. Vertaislainat yksityishenkilöille ja lainamuotoinen joukkorahoitus yrityksille – velkapääoman luovuttamisen ja menettämisen vero-kohtelu. Viitattu 7.9.2019. <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/kannanotot/76763/vertaislainat-yksityishenkil%C3%B6ille-ja-lainamuotoinen-joukkorahoitus-yrityksille--velkap%C3%A4%C3%A4oman-luovuttamisen-ja-mennett%C3%A4misen-verokohtelu/>

L 27.3.1987/355. Kauppalaki.

L 20.8.1982/633. Korkolaki.

L 20.1.1978/38. Kuluttajansuojalaki.

L 14.10.2016/853. Laki eräiden luotonantajien ja luotonvälittäjien rekisteröinnistä.

L 27.8.2010/747. Laki eräiden luotonantajien rekisteröinnistä.

L 19.12.2008/878. Laki Finanssivalvonnasta.

L 26.4.2019/597. Laki korkolain 2 §:n muuttamisesta.

L 27.8.2010/746. Laki kuluttajansuojalain muuttamisesta.

L 26.4.2019/596. Laki kuluttajansuojalain muuttamisesta.

L 14.10.2016/2016. Laki kuluttajansuojalain muuttamisesta.

L 15.3.2013/207. Laki kuluttajansuojalain 7 luvun muuttamisesta.

L 8.8.2014/610. Laki luottolaitostoiminnasta.

L 18.2.1966/91. Laki osamaksukaupasta.

L 22.4.1999/513. Laki saatavien perinnästä.

L 13.6.1929/228. Laki varallisuus oikeudellisista oikeustoimista.

L 30.4.2010/290. Maksupalvelulaki.

L 1.1.1734/4. Oikeudenkäymiskaari.

L 19.12.1889/39. Rikoslaki.

L 31.7.1947/622. Velkakirjalaki.

Laine, A. 2019. Ylen uutisten verkkosivuilla. Viitattu 19.10.2019. <https://yle.fi/uutiset/3-10778499>

Lainsäädännön arviointineuvosto. 2018. Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi kuluttajaluottosopimuksia ja eräitä muita kuluttajasopimuksia koskevien säännösten muuttamisesta. Helsinki. Valtioneuvoston kanslia. Viitattu 30.9.2019. <https://vnk.fi/documents/10616/6601425/Lausunto+kuluttajaluottot+OM+1.11.2018/05c0d32a-cfb4-0303-8960-c138bb471c98?version=1.0>

Lehtonen, T. 2019. Pikavipit ruotuun tiukalla korkokatolla ja käräjäoikeuksien toiminnalla. Lakimiesuutisten verkkosivuilla. Viitattu 10.10.2019. <https://lakimiesuutiset.fi/pikavipit-ruotuun-tiukalla-korkokatolla-ja-karajaoikeuksien-toiminnalla/>

Lindström, J. 2014. Luotonvalvonta ja saatavien perintä. Helsinki. Talentum Media Oy.

Makkonen, A. 2012. Vastuullinen luotonanto. Jyväskylä. Bookwell Oy.

Niemi, M-L. 2014. Luotto-oikeus. Helsinki. Talentum Media Oy.

Norros, O. 2018. Velvoiteoikeus. Helsinki. Alma Talent Oy.

Oikeusministeriön asetus kuluttajaluoton todellisesta vuosikorosta 9.12.2016/1123.

Oikeusministeriön pikaluottosäätelyn kehittäminen -hanke. 2016. Oikeusministeriön verkkosivuilla. Viitattu 30.9.2019. <https://oikeusministerio.fi/hanke/-/hanke-sivu/hanke?tunnus=OM040%3A00%2F2017>

Oikeusministeriön tiedote: Luottojen korkokatto laajenee ja tiukkenee syyskuussa. 2019. Valtioneuvoston verkkosivuilla. Viitattu 2.10.2019. https://valtioneuvosto.fi/artikkeli/-/asset_publisher/1410853/luottojen-korkokatto-laajenee-ja-tiukkenee-syyskuussa

Oikeusministeriön tiedote: Ministeri Häkkänen: Positiivinen luottotietorekisteri tukisi vastuullisempaa luottotoimintaa. 2018. Oikeusministeriön verkkosivuilla. Viitattu 11.10.2019. https://oikeusministerio.fi/artikkeli/-/asset_publisher/ministeri-hakkanen-positiivinen-luottotietorekisteri-tukisi-vastuullisempaa-luottotoimintaa

Parviala, A. 2019. Yle uutisten verkkosivuilla. Viitattu 19.10.2019. <https://yle.fi/uutiset/3-10998419>

Sosiaalinen luototus. Sosiaali- ja terveysministeriön verkkosivuilla. Viitattu 10.10.2019. <https://stm.fi/toimeentulo/sosiaalinen-luototus>

Suomen Asiakastieto Oy. 2018. Maksuhäiriöissä jälleen uusi ennätys – nopeat korjauskeinot käyttöön. Suomen Asiakastieto Oy:n verkkosivuilta. Viitattu 10.10.2019. <https://www.asiakastieto.fi/web/fi/asiakastieto-media/uutiset/maksuhairioissa-jalleen-uusi-ennatys-nopeat-korjauskeinot-tarpeen.html>

Suomen Asiakastieto Oy. 2019. Maksuhäiriöisiä henkilöitä on nyt 383 500 – taulukko kertoo tilanteen maakunnittain. Suomen Asiakastieto Oy:n verkkosivuilta. Viitattu 12.10.2019. <https://www.asiakastieto.fi/web/fi/omatieto-uutiset/maksuhairioisia-henkiloita-on-nyt-383-500-tilanteen-maakunnittain.html>

Suomen Pankki. 2019. Tilasto: Yksityishenkilöille myönnettyjen vertaislainojen määrät kasvoivat edelleen. Suomen Pankin verkkosivuilta. Viitattu 6.10.2019. <https://www.suomenpankki.fi/fi/Tilastot/Joukkorahoitus-ja-vertaislainaus/>

Suomen Pankki. Velkaantuminen on johtanut monet henkilökohtaiseen ongelma-kierteeseen, mutta sen lisäksi velkataakasta voi kehittyä koko suomalaista taloutta uhkaava pommi. Suomen Pankin verkkosivuilla. Viitattu 19.10.2019. https://www.suomenpankki.fi/fi/Tilastot/kuviopankki/rahoituksen-suhdannemittarit/yksityisen-sektorin-velkaantuneisuus-tai-velanhoitorasite/velkaantumisaste_ja_korkorasitus/

Takuusäätiö. Sosiaalinen luotto. Takuusäätiön verkkosivuilla. Viitattu 10.10.2019. <https://www.takuusaatio.fi/hae-apua/talous-ja-velkaongelmat/sosiaalinen-luotto>

Takuusäätiö. Tietoja ja ratkaisuja: Sanasto. Takuusäätiön verkkosivuilta. Viitattu 6.9.2019. <https://www.takuusaatio.fi/tietoa-ja-ratkaisuja/sanasto>

TaVM 39/2018. Talousvaliokunnan mietintö Hallituksen esityksestä eduskunnalle kuluttajaluottosopimuksia ja eräitä muita kuluttajasopimuksia koskevien säännösten muuttamisesta. Viitattu 1.10.2019. https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Mietinto/Sivut/TaVM_39+2018.aspx

Terhemaa, A. 2018. Suosiotaan kasvattavat vertaislainat ovat olleet tuottoisia - taantumassa niitä ei ole vielä tastattu. Viitattu 6.9.2019. <https://www.kauppa-lehti.fi/uutiset/suosiotaan-kasvattavat-vertaislainat-ovat-olleet-tuottoisia-taantumassa-niita-ei-ole-viela-tastattu/de54e0b4-25df-343e-b85c-863f44b34004>

Tilastokeskus. Käsitteet: Reliabiliteetti. Tilastokeskuksen verkkosivuilta. Viitattu 21.10.2019. <https://www.stat.fi/meta/kas/reliabiliteetti.html>

Tilastokeskus. Käsiteet: Validiteetti. Tilastokeskuksen verkkosivuilta. Viitattu 21.10.2019. <https://www.stat.fi/meta/kas/validiteetti.html>

Tilastokeskus. Tilasto: Rahoitustoiminta. Käsitteet ja määritelmät. Tilastokeskuksen verkkosivuilla. Viitattu 23.8.2019. <https://tilastokeskus.fi/til/rato/kas.html>

Tolonen, H. 2003. Oikeuslähteoppi. Helsinki. WSOY lakitieto.

Valtioneuvosto. 2019. Rinteen hallituksen hallitusohjelma. Ekologisesti ja sosiaalisesti kestävää talouskasvua, korkeaa työllisyyttä ja kestävää julkista taloutta. Valtioneuvoston verkkosivuilta. Viitattu 24.10.2019. <https://valtioneuvosto.fi/rinteen-hallitus/hallitusohjelma/kestavan-talouden-suomi>

Valtiovarainministeriön tiedote: Työryhmän ehdotus. Kotitalouksien velkaantumista hillittävä uusi keinoin. 2019. Valtioneuvoston verkkosivuilta. Viitattu 24.10.2019. https://valtioneuvosto.fi/artikkeli/-/asset_publisher/10623/kotitalouksien-velkaantumista-hillittava-uusin-keinoin

Väänänen, Katri. 2019. Ratkaiseeko uusi pikaluottojen 20%:n korkokatto velkaantumisongelmat? Kuluttaja-asiamiehen blogi. Viitattu 10.10.2019. <https://kuluttaja-asiamies.fi/2019/04/03/ratkaiseeko-uusi-pikaluottojen-20-n-korkokatto-velkaantumisongelmat/>

Ämmälä, T. 2006. Suomen kuluttajaoikeus. Helsinki. Talentum Media Oy.